

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การเสนอการวิจัยและอภิปรายผลนี้ ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ประกอบด้วย สารที่เกี่ยวกับสถานภาพบางประการทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ใหญ่บ้าน สภาพของหอกระจายข่าวที่เป็นอยู่ การใช้หอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรและปัญหาอุปสรรค และคุณลักษณะขององค์ประกอบหอกระจายข่าวที่มีประสิทธิภาพในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร ที่ผู้ใหญ่บ้านเห็นว่าจำเป็น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 สถานภาพพื้นฐานบางประการทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ใหญ่บ้าน

4.1.1 สถานภาพพื้นฐานบางประการทางสังคม

1. เพศ ผู้ใหญ่บ้านที่ทำหน้าที่เป็นผู้เปิดหอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรทั้งหมด เป็นชาย (ตารางที่ 4.1) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในหมู่บ้าน หรือประชาชนทั่วไปของประเทศไทย มีค่านิยมหรือความเชื่อและให้การยอมรับผู้ชายว่าเป็นผู้ที่มีความเหมาะสม และเป็นผู้นำที่ดีได้ดีกว่าผู้หญิง จึงมีการเลือกผู้ชายเป็นผู้ใหญ่บ้าน

2. อายุ ผู้ใหญ่บ้านมีอายุเฉลี่ย 51 ปี โดยมีอายุน้อยที่สุด 37 ปี มากที่สุด 59 ปี และผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 32.6 มีอายุตั้งแต่ 51-55 ปี ร้อยละ 25.5 อายุมากกว่า 55 ปี ร้อยละ 22.0 มีอายุตั้งแต่ 46-50 ปี และร้อยละ 19.9 มีอายุน้อยกว่า 46 ปี (ตารางที่ 4.1)

3. ระดับการศึกษา ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 50.0 มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ส่วนที่เหลือร้อยละ 27.9 ร้อยละ 14.0 ร้อยละ 5.8 และร้อยละ 2.3 จบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา จบการศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา และจบการศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.1) ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่มีอายุมาก และในช่วงผู้ใหญ่บ้านอยู่ในวัยศึกษา ระบบการศึกษายังไม่กว้างขวาง หรือการขยายโอกาสทางการศึกษายังไม่ครอบคลุมมากเหมือนปัจจุบัน จึงเป็นสาเหตุให้ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำ กล่าวคือ มีการศึกษาในระดับภาคบังคับ หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เท่านั้น

4. จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน ในครัวเรือนของผู้ใหญ่บ้านมีสมาชิกเฉลี่ย 6 คน น้อยที่สุด 3 คน และมากที่สุด 11 คน โดยส่วนใหญ่หรือร้อยละ 61.6 มีสมาชิกตั้งแต่ 5-7 คน (ตารางที่ 4.1) ทั้งนี้ เนื่องจากครอบครัวของผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลัก จึงต้องการมีบุตรไว้เพื่อช่วยเหลืองานในการผลิตทางการเกษตร

5. ระยะเวลาดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านเฉลี่ย 9 ปี โดยผู้ใหญ่บ้านที่มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งน้อยที่สุด 1 ปีและนานที่สุด 23 ปี โดยผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 30.2 ดำรงตำแหน่งน้อยกว่า 6 ปี ร้อยละ 29.1 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 11-15 ปี ร้อยละ 27.9 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 6-10 ปี ร้อยละ 10.5 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 16-20 ปี และร้อยละ 2.3 ดำรงตำแหน่งมากกว่า 20 ปี (ตารางที่ 4.1) ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่ได้รับการเลือกตั้งก่อนที่จะมีการประกาศใช้กฎระเบียบใหม่ที่ทำให้ผู้ใหญ่บ้านอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 4 ปี จึงทำให้ผู้ใหญ่บ้านเกือบทั้งหมดมีระยะเวลาดำรงตำแหน่งมากกว่า 4 ปี

6. แหล่งที่ให้ความรู้ทางการเกษตรมากที่สุด ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 72.1 ได้รับความรู้ทางการเกษตรจากเกษตรตำบลมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 16.3 ได้รับความรู้ทางการเกษตรจากรายการโทรทัศน์ ส่วนที่เหลือร้อยละ 8.1 ร้อยละ 2.3 และร้อยละ 1.2 ได้รับความรู้ทางการเกษตรจากรายการวิทยุ ได้รับความรู้ทางการเกษตรจากครู-อาจารย์ในหมู่บ้าน และได้รับความรู้ทางการเกษตรจากหนังสือพิมพ์มากที่สุด ตามลำดับ (ตารางที่ 4.1)

4.1.2 ประสบการณ์และความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หอกระจายข่าวของผู้ใหญ่บ้าน

1. การเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการส่งกระจายเสียงผ่านหอกระจายข่าว ผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 55.8 ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม มีเพียงร้อยละ 44.2 เคยเข้ารับการฝึกอบรม (ตารางที่ 4.2) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการส่งกระจายเสียงผ่านหอกระจายข่าวนั้นมีไม่บ่อยนัก จึงอาจเป็นเหตุให้ผู้ใหญ่บ้าน ที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรผ่านหอกระจายข่าว ผ่านการอบรมมีจำนวนน้อยกว่าผู้ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม

2. ระยะเวลาได้ทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารผ่านหอกระจายข่าว ผู้ใหญ่บ้านได้ทำหน้าที่นานเฉลี่ย 6 ปี โดยมีระยะเวลาดำรงตำแหน่งน้อยที่สุด 1 ปี นานที่สุด 14 ปี และ ผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 38.4 ทำหน้าที่น้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 37.2 ทำหน้าที่ตั้งแต่ 5-8 ปี ร้อยละ 19.8 ทำหน้าที่ตั้งแต่ 9-12 ปี และร้อยละ 4.6 ทำหน้าที่มากกว่า 12 ปี (ตารางที่ 4.2) การที่ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดกาฬสินธุ์มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งเผยแพร่ข่าวสารผ่านหอกระจายข่าวสั้น กล่าวคือเฉลี่ย 6 ปี ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า หอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายประจำหมู่บ้าน ทุกจังหวัดของประเทศไทย เพียง 30,000 แห่งเท่านั้น (รายงานกองเกษตรสัมพันธ์, 2538)

3. ระยะเวลาเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรผ่านหอกระจายข่าว ผู้ใหญ่บ้านได้ทำหน้าที่นานเฉลี่ย 3 ปี โดยมีระยะเวลาน้อยที่สุด 1 ปี นานที่สุด 6 ปี และผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่ หรือ ร้อยละ 47.7 มีระยะเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร ตั้งแต่ 2-3 ปี รองลงมาร้อยละ 26.7 มีระยะเวลาดังแต่ 4-5 ปี ร้อยละ 16.3 มีระยะเวลาน้อยกว่า 2 ปี และร้อยละ 9.3 มีระยะเวลามากกว่า 5 ปี (ตารางที่ 4.2) การที่ผู้ใหญ่บ้านมีระยะเวลาทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรที่แตกต่างกันและส่วนใหญ่ทำหน้าที่ 2-3 ปี เนื่องจากการดำเนินโครงการฯ นั้น เกษตรตำบลร่วมกับคณะกรรมการสภาตำบลจะประชุมร่วมกันเพื่อคัดเลือกจุดดำเนินการและเปลี่ยนจุดดำเนินการตามความเหมาะสม (สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์, 2538)

4. การได้รับแต่งตั้งอย่างเป็นทางการจากเจ้าหน้าที่ให้ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่หรือร้อยละ 62.8 ไม่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ ส่วนที่เหลือร้อยละ 37.2 ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการจากเจ้าหน้าที่ (ตารางที่ 4.2) ทั้งนี้เนื่องจากมาจากเจ้าหน้าที่การเกษตรที่รับผิดชอบตำบลหรือหมู่บ้านนั้นๆ เห็นว่าเป็นงานที่ผู้ใหญ่บ้านต้องทำให้ จึงไม่ได้แต่งตั้งอย่างเป็นทางการ และการแต่งตั้งของเจ้าหน้าที่การเกษตรบางคนก็ทำงานง่าย เช่น การบอกกล่าวในที่ประชุมสภาตำบลประจำเดือน ก็ถือว่าการแต่งตั้งแล้ว แต่ผู้ใหญ่บ้านบางคนอาจลืมได้ หรือไม่ถือว่าการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการก็ได้

5. การได้รับการฝึกอบรมในเรื่องที่เผยแพร่ ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่หรือร้อยละ 69.8 ไม่ได้รับการฝึกอบรม ส่วนที่เหลือร้อยละ 30.2 ได้รับการฝึกอบรมในเรื่องที่เผยแพร่ (ตารางที่ 4.2) โดยผู้ใหญ่บ้านได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ที่จัดโดยสำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด ในเรื่องต่างๆ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี การทำบัญชีฟาร์ม การขยายพันธุ์พืช วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว การปลูกมันสำปะหลังพันธุ์ส่งเสริม เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะจัดการฝึกอบรมที่สำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นหลัก มีบางครั้งก็ฝึกอบรมที่สำนักงานเกษตรอำเภอ

6. เวลาที่ได้รับทราบความรู้การเกษตร ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 40.7 ได้รับทราบในวันประชุมประจำเดือนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 32.6 ได้รับทราบโดยเกษตรตำบลนำมาให้ที่บ้าน และร้อยละ 26.7 ได้รับทราบในวันประชุมสภาตำบล (ตารางที่ 4.2) ทั้งนี้เนื่องจากในวันประชุมประจำเดือนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกษตรตำบลมีความสะดวกที่จะพบกับผู้ใหญ่บ้านที่รับผิดชอบจุดดำเนินการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร ผ่านหอกระจายข่าวมากที่สุด

7. ความคิดเห็นในการใช้หอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 77.4 เห็นด้วยอย่างยิ่ง รองลงมาคือร้อยละ 24.4 เห็นด้วย เพราะทำให้ประชากรของหมู่บ้านโดยเฉพาะผู้ประกอบการอาชีพทางการเกษตรได้รับความรู้และนำไปประยุกต์ใช้ได้ และร้อยละ 1.2 ไม่เห็นด้วยกับการใช้หอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร เนื่องจากเกษตรกรสามารถรับฟังความรู้ข่าวสารทางการเกษตรได้จากสื่ออื่นๆ (ตารางที่ 4.2)

ผลการศึกษาค้นคว้าสอดคล้องกับผลการศึกษาของประภารัตน์ เค้าสิม (2531) ที่ศึกษาเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านกับการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณีบ้านคำเจริญ ต.ทุ่งใหญ่ กับบ้านโนนสมบูรณ์ ต.นาชุมแสง กิ่งอำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในเรื่องการช่วยเหลือแนะนำเพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้เพิ่มขึ้น ชาวบ้านร้อยละ 90 และ 75.58 ตามลำดับ มีความเห็นว่า ผู้ใหญ่บ้านได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยประกาศแจ้งข่าวของทางราชการเกี่ยวกับการเกษตร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ กังสดาล ชัยยศ (2537) ที่ศึกษา ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดอุดรธานี และจังหวัดเลย ที่มีต่องานเกษตรสัมพันธ์ พบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 46.45 เห็นด้วยกับงานเกษตรสัมพันธ์ ด้านการเผยแพร่ความรู้การเกษตรทางหอกระจายข่าว รองลงมาคือร้อยละ 38.96 เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการเผยแพร่ความรู้การเกษตร ร้อยละ 9.68 ไม่ออกความเห็น ร้อยละ 4.45 และ 0.46 ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง กับงานเกษตรสัมพันธ์ด้านการเผยแพร่ความรู้การเกษตรทางหอกระจายข่าว ตามลำดับ สรุปผลการศึกษาคะแนนเฉลี่ย 4.12 สามารถกล่าวได้ว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเห็นด้วยกับงานเกษตรสัมพันธ์ด้านการเผยแพร่ความรู้การเกษตรทางหอกระจายข่าว

ผลการศึกษาครั้งนี้มีความขัดแย้งกับ เอกชัย พฤกษ์อำไพ และคณะ (2534) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การใช้หอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรในท้องที่จังหวัดระยอง พบว่าผู้ทำหน้าที่กระจายข่าวทางหอกระจายข่าวมีการหาความรู้และข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาจากแหล่งความรู้ทางการเกษตร ที่เกษตรตำบลนำเทปโครงการความรู้ทางการเกษตรผ่านหอกระจายข่าวไปสนับสนุน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ใหญ่บ้านที่ทำหน้าที่เปิดหอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความสนใจในการติดตามความรู้การเกษตรจากแหล่งความรู้ทางการเกษตร ที่เกษตรตำบลนำมาให้เปิดเผยแพร่ผ่าน หอกระจายข่าว

ตารางที่ 4.1 สถานภาพบางประการทางด้านสังคมของผู้ใหญ่บ้าน

สถานภาพ	จำนวน (n=86)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	86	100
อายุ		
น้อยกว่า 46 ปี	17	19.9
46-50 ปี	19	22.0
51-55 ปี	28	32.6
มากกว่า 55 ปี	22	25.5
ต่ำสุด 37 ปี สูงสุด 59 ปี เฉลี่ย 51.06 ปี		
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 4	43	50.0
ประถมศึกษาปีที่ 6	12	14.0
ประถมศึกษาปีที่ 7	2	2.3
มัธยมศึกษา	24	27.9
อนุปริญญา	5	5.8
ต่ำสุด ประถมศึกษาปีที่ 4 สูงสุด อนุปริญญา		
จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครอบครัว (คน)		
น้อยกว่า 5 คน	18	20.9
5-7 คน	53	61.6
8-10 คน	14	16.3
มากกว่า 10 คน	1	1.2
ต่ำสุด 3 คน สูงสุด 11 คน เฉลี่ย 6 คน		
ระยะเวลาดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน		
น้อยกว่า 6 ปี	26	30.2
6-10 ปี	24	27.9
11-15 ปี	25	29.1
16-20 ปี	9	10.5
มากกว่า 20 ปี	2	2.3
ต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 23 ปี เฉลี่ย 9 ปี		

ตารางที่ 4.1 สถานภาพบางประการทางด้านสังคมของผู้ใหญ่บ้าน (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (n=86)	ร้อยละ
แหล่งที่ให้ความรู้ทางการเกษตรมากที่สุด	62	72.1
เกษตรตำบล	14	16.3
โทรทัศน์	7	8.1
วิทยุ	2	2.3
ครู อาจารย์ในหมู่บ้าน	1	1.2
หนังสือพิมพ์		

ตารางที่ 4.2 ประสบการณ์และความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หอกระจายข่าวของผู้ใหญ่บ้าน

สถานภาพ	จำนวน (n=86)	ร้อยละ
การเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการส่ง กระจายเสียงผ่านหอกระจายข่าว		
ไม่เคย	48	55.8
เคย	38	44.2
ระยะเวลาทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารผ่าน หอกระจายข่าว		
น้อยกว่า 5 ปี	33	38.4
5-8 ปี	32	37.2
9-12 ปี	17	19.8
มากกว่า 12 ปี	4	4.6
ต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 14 ปี เฉลี่ย 6 ปี		

ตารางที่ 4.2 ประสบการณ์และความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หอกระจายข่าวของผู้ใหญ่บ้าน (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (n=86)	ร้อยละ
ระยะเวลาที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ทาง		
การเกษตรผ่านหอกระจายข่าว		
น้อยกว่า 2 ปี	14	16.3
2-3 ปี	41	47.7
4-5 ปี	23	26.7
มากกว่า 5 ปี	8	9.3
ต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 6 ปี เฉลี่ย 3 ปี		
การได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ		
จากเจ้าหน้าที่ให้ทำหน้าที่เผยแพร่		
ความรู้ทางการเกษตร		
ไม่ได้รับการแต่งตั้ง	54	62.8
ได้รับการแต่งตั้ง	32	37.2
การได้รับการฝึกอบรมในเรื่องที่เผยแพร่		
ไม่ได้รับการฝึกอบรม	60	69.8
ได้รับการฝึกอบรม	26	30.2
เวลาที่รับทราบความรู้ทางการเกษตร		
วันประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้าน	35	40.7
เกษตรตำบลนำมาให้ที่บ้าน	28	32.6
วันประชุมสภาตำบล	23	26.7
ความคิดเห็นในการใช้หอกระจายข่าว		
เผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร		
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	64	74.4
เห็นด้วย	21	24.4
ไม่เห็นด้วย	1	1.2

4.1.3 สถานภาพพื้นฐานบางประการทางเศรษฐกิจ

1. อาชีพหลัก ผู้ใหญ่บ้านเกือบทั้งหมด หรือร้อยละ 96.5 ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก มีเพียงส่วนน้อยหรือร้อยละ 2.3 และร้อยละ 1.2 มีอาชีพหลักทำการค้า และรับจ้าง ตามลำดับ (ตารางที่ 4.3) ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ใหญ่บ้านได้รับการคัดเลือกมาจากผู้ประกอบอาชีพการเกษตรในหมู่บ้าน จึงทำให้ผู้ใหญ่บ้านเกือบทั้งหมด ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก

2. เนื้อที่ถือครองทั้งหมด ผู้ใหญ่บ้านมีเนื้อที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ย 31.8 ไร่ น้อยที่สุด 2 ไร่ สูงสุด 130 ไร่ ผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 40.7 มีเนื้อที่ถือครองทั้งหมด ตั้งแต่ 21-40 ไร่ ร้อยละ 36.0 มีเนื้อที่ถือครองทั้งหมดน้อยกว่า 21 ไร่ ส่วนที่เหลือร้อยละ 12.8 และร้อยละ 10.5 มีเนื้อที่ถือครอง ตั้งแต่ 41-60 ไร่ และมีเนื้อที่ถือครองทั้งหมดมากกว่า 60 ไร่ ตามลำดับ (ตารางที่ 4.3) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคคลที่มีฐานะดีในหมู่บ้าน และมีเนื้อที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ที่สูง เมื่อเทียบกับเกษตรกรหรือประชาชนในหมู่บ้านทั่วไป กล่าวคือ มีเนื้อที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ย 31.8 ไร่

3. เนื้อที่ถือครองทำการเกษตร ผู้ใหญ่บ้านมีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรเฉลี่ย 29.9 ไร่ น้อยที่สุด 0 ไร่ และมากที่สุด 125 ไร่ โดยผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 43.0 มีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตร น้อยกว่า 21 ไร่ ร้อยละ 34.9 มีเนื้อที่ถือครองตั้งแต่ 41-60 ไร่ และร้อยละ 7.0 มีเนื้อที่ถือครอง ทำการเกษตรมากกว่า 60 ไร่ (ตารางที่ 4.3) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ใหญ่บ้านก็คือบุคคลที่มาจาก ผู้ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพหลักในหมู่บ้านนั่นเองและอาจจะมีฐานะหรือสภาพทาง เศรษฐกิจดี จึงมีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรมากกว่ากล่าวคือมีพื้นที่ถือครองทำการเกษตรเฉลี่ย 29.9 ไร่

4. จำนวนแรงงานในครัวเรือน ผู้ใหญ่บ้านมีแรงงานเฉลี่ย 4 คน โดยมีน้อยที่สุด 1 คน และมากที่สุด 8 คน โดยผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่หรือร้อยละ 59.3 มีแรงงานในครัวเรือนตั้งแต่ 3-5 คน ร้อยละ 29.1 มีแรงงานตั้งแต่ 5-6 คน ร้อยละ 9.3 มีแรงงานน้อยกว่า 3 คน และร้อยละ 2.3 มี แรงงานในครัวเรือนมากกว่า 6 คน (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 สถานภาพบางประการทางด้านเศรษฐกิจของผู้ใหญ่บ้าน

สถานภาพ	จำนวน (n=86)	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
ทำการเกษตร	83	96.5
ค้าขาย	2	2.3
รับจ้าง	1	1.2
เนื้อที่ถือครองทั้งหมด		
น้อยกว่า 21 ไร่	31	36.0
21-40 ไร่	35	40.7
41-60 ไร่	11	12.8
มากกว่า 60 ไร่	9	10.5
ต่ำสุด 2 ไร่ สูงสุด 130 ไร่ เฉลี่ย 31.8 ไร่		
เนื้อที่ถือครองทำการเกษตร		
น้อยกว่า 21 ไร่	37	43.0
21-40 ไร่	30	34.9
41-60 ไร่	13	15.1
มากกว่า 60 ไร่	6	7.0
ต่ำสุด 0 ไร่ สูงสุด 125 ไร่ เฉลี่ย 29.9 ไร่		
จำนวนแรงงานในครัวเรือน		
น้อยกว่า 3 คน	8	9.3
3-4 คน	51	59.3
5-6 คน	25	29.1
มากกว่า 6 คน	2	2.3
ต่ำสุด 1 คน สูงสุด 8 คน เฉลี่ย 4 คน		

4.2 สภาพของหอกระจายข่าวที่เป็นอยู่

1. จำนวนหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน หมู่บ้านที่มีน้อยที่สุด 1 แห่ง สูงสุด 4 แห่ง หมู่บ้านส่วนใหญ่เฉลี่ยร้อยละ 66.3 มีหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน 1 แห่ง รองลงมาหรือร้อยละ 18.6 มีหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน 2 แห่ง ร้อยละ 12.8 มีหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน 3 แห่ง มีหมู่บ้านเพียงร้อยละ 2.3 เท่านั้นที่มีหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน 4 แห่ง (ตารางที่ 4.4) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจำนวนครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้านมีจำนวนครัวไม่เท่ากัน จึงทำให้มีจำนวนหอกระจายข่าวมากน้อยต่างกัน

2. ระยะเวลาที่หมู่บ้านเริ่มมีหอกระจายข่าวใช้ หมู่บ้านมีหอกระจายข่าวใช้มาแล้วเฉลี่ย 7.2 ปี น้อยที่สุด 1 ปี มากที่สุด 16 ปี โดยหมู่บ้านร้อยละ 50.0 มีหอกระจายข่าวใช้มาแล้วตั้งแต่ 6-10 ปี ร้อยละ 36.0 มีหอกระจายข่าวใช้มาแล้วน้อยกว่า 6 ปี ส่วนที่เหลือร้อยละ 12.8 และร้อยละ 1.2 มีหอกระจายข่าวใช้มาแล้วตั้งแต่ 11-15 ปี และมากกว่า 15 ปี ตามลำดับ (ตารางที่ 4.4)

3. ที่ตั้งของหอกระจายข่าว หอกระจายข่าวส่วนใหญ่หรือร้อยละ 52.3 ตั้งอยู่ที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน รองลงมาร้อยละ 20.8 ตั้งอยู่บริเวณศาลากลางบ้าน ร้อยละ 11.5 ตั้งอยู่บริเวณวัด ร้อยละ 5.8 ตั้งอยู่บ้านกำนัน และร้อยละ 6.9 ตั้งอยู่บริเวณโรงเรียน (ตารางที่ 4.4) ผลการศึกษาค้นนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ วิจารย์ คนัญฐา (2530) ที่กล่าวว่า หอกระจายข่าวส่วนมากตั้งอยู่บริเวณบ้านกำนัน บ้านผู้ใหญ่บ้าน บริเวณวัด หรือโรงเรียน

4. ที่มาของงบประมาณที่ใช้ในการก่อสร้าง งบประมาณที่ใช้ในการก่อสร้างส่วนใหญ่หรือร้อยละ 84.4 ได้มาจากงบจัดสรรสภาผู้แทนราษฎร รองลงมาร้อยละ 6.2 ได้จากชาวบ้านร่วมกันออก ร้อยละ 5.2 ได้จากสมาชิกสภาจังหวัด และร้อยละ 4.2 ได้จากงบประมาณตำบล (ตารางที่ 4.4) ผลการศึกษาค้นสอดคล้องกับ ภูวดล จันทศร (2539) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรโดยวิธีการใช้เทปบันทึกเสียงผ่านหอกระจายข่าวในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า การสร้างหอกระจายข่าวสร้างจากเงินของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นส่วนมาก

5. ช่วงเวลาที่ผู้ใหญ่บ้านเปิดหอกระจายข่าวมากที่สุด ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 75.6 เปิดหอกระจายข่าวในช่วงเช้า ตั้งแต่ 06.00 ถึง 06.30 น. รองลงมาหรือร้อยละ 19.7 เปิดหอกระจายข่าวในช่วงเย็น ตั้งแต่ 19.00 ถึง 20.00 น. และมีผู้ใหญ่บ้านเพียงส่วนน้อยหรือร้อยละ 4.7 เปิดหอกระจายข่าวในเวลาเย็น กล่าวคือเปิดในเวลา 18.00 ถึง 19.30 น. (ตารางที่ 4.4) ผลการศึกษาค้นเคียงกับผลการศึกษาค้นของ ภูวดล จันทศร (2539) ที่ศึกษาความคิดเห็นของ

เกษตรกรที่มีต่อการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรโดยวิธีการใช้เทปบันทึกเสียงผ่านหอกระจายข่าวในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าช่วงเวลาออกอากาศของหอกระจายข่าว ตอนเช้าระหว่าง 05.30-08.00 น. และตอนเย็น ระหว่างเวลา 17.30-19.00 น.

6. **วัตถุประสงค์ของการเปิดหอกระจายข่าว** ผู้ใหญ่บ้านเปิดหอกระจายข่าวมีวัตถุประสงค์หลายประการคือ ผู้ใหญ่บ้านทั้งหมดเปิดหอกระจายข่าวเพื่อแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์ รองลงมาหรือร้อยละ 81.4 เปิดหอกระจายข่าวเพื่อเรียกประชุม ร้อยละ 70.9 เปิดหอกระจายข่าวเพื่อแจ้งเหตุฉุกเฉิน ร้อยละ 59.3 เปิดหอกระจายข่าวเพื่อเปิดข่าวจากสถานีวิทยุ ร้อยละ 6.8 เปิดหอกระจายข่าวเพื่อบริการหน่วยงานต่างๆ (ตารางที่ 4.4) ผลการศึกษาสอดคล้องกับคำกล่าวของ บุญเรือง ถาวรสวัสดิ์ (2531) กล่าวว่า การเปิดหอกระจายข่าวเพื่อการเผยแพร่ประกาศเหตุด่วน เหตุร้าย เมื่อมีภัยมาถึงและประกาศ ประชาสัมพันธ์ งานบุญงานกุศล และบอกเล่าต่างๆ รวมถึงประกาศความเคลื่อนไหวต่างๆ ของหมู่บ้าน เช่น เรื่องการประชุม การเตรียมงาน หรือบันเทิงต่างๆ ตลอดจนประกาศแจ้งความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าเกษตร และประกาศข้อมูลข่าวสารที่ต้องการความรวดเร็วให้ประชาชนในหมู่บ้านได้ทราบ

7. **จำนวนครั้งของการเปิดหอกระจายข่าวต่อสัปดาห์** ผู้ใหญ่บ้านเปิดหอกระจายข่าวเฉลี่ย 4 ครั้ง น้อยที่สุด 1 ครั้ง มากที่สุด 7 ครั้งต่อสัปดาห์ ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 43.0 เปิดตั้งแต่ 3-4 ครั้ง ร้อยละ 22.1 เปิดตั้งแต่ 5-6 ครั้ง ส่วนที่เหลือร้อยละ 20.9 และร้อยละ 14.0 เปิดน้อยกว่า 3 ครั้ง และมากกว่า 6 ครั้งต่อสัปดาห์ ตามลำดับ (ตารางที่ 4.4) ผลการศึกษาดูแลกับ ภูวดล จันทร์ (2539) ที่ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรโดยวิธีการใช้เทปบันทึกเสียงผ่านหอกระจายข่าวในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าจำนวนครั้งของการออกอากาศของหอกระจายข่าวในหนึ่งวันที่เกษตรกรรับฟัง ร้อยละ 70.1 กระจายข่าววันละ 1 ครั้ง และร้อยละ 29.9 วันละ 2 ครั้ง นอกจากนี้ยังพบว่า จำนวนวันของการออกอากาศในหนึ่งสัปดาห์ที่เกษตรกรรับฟังร้อยละ 58.5 ออกอากาศทุกวัน ร้อยละ 23.6 สัปดาห์ละ 5-6 วัน และร้อยละ 17.9 สัปดาห์ละ 3-4 วัน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากผู้ใหญ่บ้านที่เปิดหอกระจายข่าวในจังหวัดกาฬสินธุ์ไม่ได้รับคำตอบแทนจากการเปิด จึงทำการเปิดหอกระจายข่าววันน้อยกว่า

8. **ผู้เปิดหอกระจายข่าวในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์** ผู้เปิดหอกระจายข่าวส่วนใหญ่หรือร้อยละ 94.2 เป็นผู้ใหญ่บ้าน มีเพียงร้อยละ 4.7 และร้อยละ 1.2 เท่านั้นที่ผู้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เป็นกรรมการและอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนประจำหมู่บ้านตามลำดับ (ตารางที่ 4.8) ผลการศึกษาสอดคล้องกับคำกล่าวของ อภิชัย พันธเสน (2535) ที่ว่า โดยทั่วไปกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแลและเป็นผู้ประกาศผ่านหอกระจายข่าว ซึ่งอาจเรียกกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านนั้น

ว่าเป็นผู้จัดรายการหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับเรื่องศักดิ์ ละทัยนิล (2533) ที่กล่าวว่า มีเพียงบางหมู่บ้านที่กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านได้มอบหมายให้ใครคนใดคนหนึ่ง หรือหลายคนทำหน้าที่แทนโดยพิจารณาถึงคุณสมบัติที่เหมาะสม

9. กระทรวงที่ส่งเนื้อหาให้ประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวมากที่สุด ร้อยละ 40.7 ได้แก่กระทรวงมหาดไทย ร้อยละ 34.9 ได้แก่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่เหลือร้อยละ 19.7 และร้อยละ 4.7 ได้แก่กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ ตามลำดับ (ตารางที่ 4.4) ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานของกระทรวงมหาดไทย จึงมีข่าวให้บริการผ่านหอกระจายข่าวมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกระทรวงอื่นๆ

10. เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มาใช้บริการของหอกระจายข่าวมากที่สุด พบว่า ร้อยละ 44.2 ได้แก่เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล ร้อยละ 43.0 ได้แก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้อยละ 9.3 ได้แก่ พัฒนาการ/พัฒนาชุมชน ร้อยละ 2.3 และ 1.2 ได้แก่ปลัดอำเภอ และเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ตามลำดับ (ตารางที่ 4.4) ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในระดับตำบล และอยู่ใกล้ชิดกับผู้ใหญ่บ้านมากที่สุด ตลอดจนเป็นบุคคลที่ผู้ประสานระหว่างผู้ใหญ่บ้านกับสำนักงาน

11. การได้รับสิ่งตอบแทนจากเจ้าหน้าที่ที่มาใช้บริการหอกระจายข่าว ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 94.2 ไม่ได้รับสิ่งตอบแทนจากเจ้าหน้าที่ ส่วนที่เหลือเพียงร้อยละ 5.8 เท่านั้น ได้รับสิ่งตอบแทนจากเจ้าหน้าที่ที่มาใช้บริการหอกระจายข่าว (ตารางที่ 4.4) ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานของรัฐไม่ได้จัดงบประมาณให้การสนับสนุนในเรื่องนี้ โดยผู้ที่ได้รับสิ่งตอบแทนนั้นไม่ได้รับเป็นสิ่งตอบแทนจากการมาใช้บริการหอกระจายข่าวโดยตรง แต่เป็นสิ่งที่ได้รับจากโครงการต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่นำมาลงในพื้นที่มากกว่าการได้รับสิ่งตอบแทนโดยตรง

12. ผู้ชำระค่ากระแสไฟฟ้าในการเปิดกระจายข่าว ผู้ชำระค่ากระแสไฟฟ้าในแต่ละเดือนที่เกิดจากการใช้หอกระจายข่าวส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 79.1 ได้แก่ผู้ใหญ่บ้าน รองลงมาหรือร้อยละ 17.4 ชาวบ้านร่วมกันออก ที่เหลือร้อยละ 3.5 คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมกันออก (ตารางที่ 4.4) ผลการศึกษาสอดคล้องกับ ภูวดล จันทศร (2539) ที่ศึกษา ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรโดยวิธีการใช้เทปบันทึกเสียงผ่านหอกระจายข่าวในจังหวัด นครราชสีมา พบว่า ผู้ควบคุมดูแลจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายของหอกระจายข่าวในจังหวัดนครราชสีมา กล่าวคือ 9 รายใน 10 ราย ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ดูแลหอกระจายข่าวเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย ส่วน 1 ราย ระบุว่าใช้กองทุนหมู่บ้านเป็นค่าใช้จ่าย ทั้งนี้เนื่องจากการใช้

กระแสไฟฟ้าของเครื่องส่งกระจายเสียงหอกกระจายข่าว ไม่ได้แยกหม้อแปลงเฉพาะจากการใช้กระแสไฟฟ้าของบ้านผู้ควบคุมดูแล

13. สภาพของหอกกระจายข่าว หอกกระจายส่วนใหญ่หรือร้อยละ 90.7 ใช้ได้ตลอดปี มีเพียงร้อยละ 9.3 ที่ไม่สามารถใช้ได้ตลอดปี (ตารางที่ 4.4) ทั้งนี้เนื่องจากว่าเมื่อหอกกระจายชำรุดผู้ดูแลจะนำไปซ่อมแซมทันทีที่เป็นส่วนใหญ่ จึงสามารถใช้ได้ตลอดปี

14. แหล่งงบประมาณที่ใช้ซ่อมแซมหอกกระจายข่าวในกรณีที่ชำรุด ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 53.5 ได้ใช้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 34.9 ได้จากผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 8.1 ได้จากคณะกรรมการหมู่บ้าน และร้อยละ 3.5 ได้จากการเสนอขอจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ตารางที่ 4.4) ทั้งนี้ผู้ใหญ่บ้านจะออกค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมในกรณีที่หอกกระจายชำรุดเสียหายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ตารางที่ 4.4 สภาพของหอกระจายข่าวที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

สภาพของหอกระจายข่าว	จำนวน (n=86)	ร้อยละ
จำนวนหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน		
1 แห่ง	57	66.3
2 แห่ง	16	18.6
3 แห่ง	11	12.8
4 แห่ง	2	2.3
ต่ำสุด 1 แห่ง สูงสุด 4 แห่ง		
ระยะเวลาที่หมู่บ้านมีหอกระจายข่าวใช้		
น้อยกว่า 6 ปี	31	36.0
6-10 ปี	43	50.0
11-15 ปี	11	12.8
มากกว่า 16 ปี	1	1.2
ต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 16 ปี เฉลี่ย 7.2 ปี		
ที่ตั้งของหอกระจายข่าว		
บ้านผู้ใหญ่บ้าน	68	52.3
บริเวณศาลากลางบ้าน	27	20.8
บริเวณวัด	15	11.5
บ้านกำนัน	11	8.5
บริเวณโรงเรียน	9	6.9
ที่มาของงบประมาณที่ใช้ในการก่อสร้าง		
จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	81	84.4
งบชาวบ้านร่วมกันออก	6	6.2
สมาชิกสภาจังหวัด	5	5.2
งบพัฒนาตำบล	4	4.2
ช่วงเวลาที่ผู้ใหญ่บ้านเปิดหอกระจายข่าว		
มากที่สุด	65	75.6
เช้า เวลา 06.00 น. ถึง 06.30 น.	17	19.7
ค่ำ เวลา 19.00 น. ถึง 20.00 น.	4	4.7
เย็น เวลา 18.00 น. ถึง 19.00 น.		

ตารางที่ 4.4 สภาพของหอกระจายข่าวที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (ต่อ)

สภาพของหอกระจายข่าว	จำนวน (n=86)	ร้อยละ
วัตถุประสงค์ของการเปิดหอกระจายข่าว		
แจ้งข่าวประชาสัมพันธ์	86	100
เรียกประชุม	70	81.4
แจ้งเหตุฉุกเฉิน	61	70.9
เปิดข่าวจากสถานีวิทยุ	51	59.3
ข่าวบริการ	5	5.8
จำนวนครั้งของการเปิดหอกระจายข่าว		
ต่อสัปดาห์		
น้อยกว่า 3 ครั้ง	18	20.9
3-4 ครั้ง	37	43.0
5-6 ครั้ง	19	22.1
มากกว่า 6 ครั้ง	12	14.0
ต่ำสุด 1 ครั้ง สูงสุด 7 ครั้ง เฉลี่ย 4 ครั้ง		
ผู้เปิดหอกระจายข่าวในการเผยแพร่		
ประชาสัมพันธ์ได้แก่		
ผู้ใหญ่บ้าน	81	94.1
กรรมการหมู่บ้าน	4	4.7
อาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนประจำหมู่บ้าน	1	1.2
กระทรวงที่ส่งเนื้อหาให้ประชาสัมพันธ์		
ผ่านหอกระจายข่าว		
กระทรวงมหาดไทย	35	40.7
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	30	34.9
กระทรวงสาธารณสุข	17	19.7
กระทรวงศึกษาธิการ	4	4.7

ตารางที่ 4.4 สภาพของหอกระจายข่าวที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (ต่อ)

สภาพของหอกระจายข่าว	จำนวน (n=86)	ร้อยละ
เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มาให้บริการหอกระจาย		
ข่าวมากที่สุด		
เกษตรตำบล	38	44.2
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	37	43.0
พัฒนากร/พัฒนาชุมชน	8	9.3
ปลัดอำเภอ	2	2.3
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	1	1.2
การได้รับสิ่งตอบแทนจากเจ้าหน้าที่ที่มา		
ให้บริการหอกระจายข่าว		
ไม่ได้รับ	81	94.2
ได้รับ	5	5.8
ผู้ชำระค่ากระแสไฟฟ้าในแต่ละเดือน		
ผู้ใหญ่บ้าน	68	79.1
ชาวบ้านรวมกันออก	15	17.4
คณะกรรมการหมู่บ้าน	3	3.5
สภาพของหอกระจายข่าว		
ใช้ได้ตลอดปี	78	90.7
ใช้ไม่ได้ตลอดปี	8	9.3
แหล่งงบประมาณที่ใช้ในการซ่อมแซม		
กรณีหอกระจายข่าวชำรุด		
กองทุนหมู่บ้าน	46	53.5
ผู้ใหญ่บ้าน	30	34.9
กรรมการหมู่บ้าน	7	8.1
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	3	3.5

4.3 สภาพการใช้หอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรและปัญหา

อุปสรรค

4.3.1 สภาพการใช้

1. ด้านตัวผู้ใหญ่บ้าน

1.) การจัดตั้งคณะทำงานเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรผ่านหอกระจายข่าว

ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่หรือร้อยละ 72.1 ไม่มีการจัดตั้งคณะทำงาน มีเพียงส่วนน้อยหรือร้อยละ 27.9 มีการจัดตั้งทีมงาน (ตารางที่ 4.5) ผู้ใหญ่บ้านที่มีการตั้งคณะทำงาน ส่วนมากจะตั้งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการหมู่บ้าน โดยจะมอบหมายให้ทำการเปิดกระจายเสียงแทน ในเวลาที่ผู้ใหญ่บ้านติดธุระสำคัญ และไม่สามารถมาทำการเปิดกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรได้

2.) การจัดทำแผนเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรผ่านหอกระจายข่าว

ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่หรือร้อยละ 62.8 ไม่มีการจัดทำแผน ที่เหลือร้อยละ 37.2 มีการจัดทำแผนเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรผ่านหอกระจายข่าว (ตารางที่ 4.5) ทั้งนี้ผู้ใหญ่บ้านส่วนมากไม่มีกำหนดการหรือแผนการทำงานของตนเองที่แน่นอน จึงไม่สามารถกำหนดแผนการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรผ่านหอกระจายข่าวที่แน่นอนได้

3.) ช่วงเวลาที่เปิดเทปความรู้ทางการเกษตรเป็นประจำ

ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่หรือร้อยละ 88.3 เปิดเทปความรู้ทางการเกษตรเผยแพร่ช่วงเช้า เวลา 06.00-07.30 น. รองลงมาหรือร้อยละ 7.0 เปิดเทปช่วงเย็น เวลา 19.00-20.00 น. และร้อยละ 4.7 เปิดเทปช่วงเช้า เวลา 05.30-07.00 น. (ตารางที่ 4.5) ผลการศึกษาสอดคล้องกับเอกชัย พฤษอำไพ และคณะ (2534) ที่ศึกษาการใช้หอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้การเกษตรในท้องที่จังหวัดระยอง พบว่าผู้ทำหน้าที่กระจายข่าวนำเทปโครงการความรู้การเกษตรผ่านหอกระจายข่าวไปออกอากาศภาคเช้า เวลา 06.00-08.00 น. และผลการศึกษายังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภูวดล จันทศร (2539) ที่ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรโดยวิธีการใช้เทปบันทึกเสียงผ่านหอกระจายข่าวในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าช่วงเวลาออกอากาศของหอกระจายข่าวตอนเช้า ระหว่างเวลา 05.30-08.00 น. และตอนเย็นระหว่างเวลา 17.30-19.00 น.

4.) จำนวนเรื่องของความรู้ทางการเกษตรที่เปิดเผยแพร่ต่อครั้ง

ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 69.8 เปิดครั้งละ 1-2 เรื่อง ร้อยละ 24.4 เปิดครั้งละ 3-4 เรื่อง และร้อยละ 5.8 เปิดครั้งละ 5-6 เรื่อง (ตารางที่ 4.5) ผลการศึกษาสอดคล้องกับ ภูวดล จันทศร (2539) เรื่องเดิมพบว่าส่วนมากผู้ควบคุม ดูแลจะเปิดเทปความรู้การเกษตรครั้งละ 1 เรื่อง ทั้งนี้ผู้ฟังมีเวลารับฟังได้จนจบเรื่องและสามารถจดจำนำเอาไปใช้ได้มากกว่าฟังทีละหลายๆ เรื่อง

5.) จำนวนครั้งของการเปิดเทปความรู้ทางการเกษตรเผยแพร่ต่อสัปดาห์ ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 59.3 เปิดตั้งแต่ 1-2 ครั้ง ร้อยละ 32.5 เปิดตั้งแต่ 3-4 ครั้ง และร้อยละ 8.2 เปิด 5-6 ครั้งต่อสัปดาห์ (ตารางที่ 4.5) ผลการศึกษา สอดคล้องกับ ภูวดล จันทสร (2539) เรื่องเดิม พบว่า ความถี่ในการเปิดเทปความรู้การเกษตรส่วนมากสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากเป็นจำนวนที่ผู้ใหญ่บ้านสามารถมีเวลาว่างพอที่จะเปิดเทปความรู้การเกษตรได้

6.) จำนวนครั้งของการเปิดเทปความรู้ทางการเกษตรเผยแพร่ก่อนหยุดเปิด ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 44.2 เปิดตั้งแต่ 1-2 ครั้ง ร้อยละ 26.7 เปิดตั้งแต่ 3-4 ครั้ง ร้อยละ 19.8 เปิดตั้งแต่ 5-6 ครั้ง และร้อยละ 9.3 เปิดมากกว่า 6 ครั้งก่อนที่จะหยุดเปิด (ตารางที่ 4.5) ทั้งนี้เนื่องจากเทปความรู้ทางการเกษตรมีจำนวนน้อยจึงมีการส่งคืนเกษตรตำบลในเดือนต่อไปเพื่อนำไปเผยแพร่ยังจุดดำเนินการอื่นๆ ต่อไป

7.) รูปแบบรายการนำเสนอความรู้ทางการเกษตรผ่านหอกระจายข่าว ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 61.6 เปิดเพลงก่อนเปิดเทป ร้อยละ 22.1 เปิดเทปอย่างเดียว ร้อยละ 11.6 เปิดเทปแล้วเปิดเพลงค้นรายการ และร้อยละ 4.7 เปิดเพลงก่อนและหลังเปิดเทป (ตารางที่ 4.5) ผลการศึกษาสอดคล้องกับ ปาริชาติ สายธนู (2533) ทำการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของหอกระจายข่าวในการเผยแพร่รายการเพื่อการเกษตรของสองหมู่บ้าน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า เกษตรกรพึงพอใจการนำเสนอรายการสนทนาลับกับเพลงมากที่สุด ทั้งนี้ผู้ใหญ่บ้านให้ความคิดเห็นว่า เพื่อเป็นการเรียกร้องความสนใจก่อนเปิดเทปความรู้ทางการเกษตร

8.) การประเมินผลของผู้ใหญ่บ้านต่อการรับฟังความรู้ทางการเกษตรที่เผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าวของเกษตรกร ผู้ใหญ่บ้านที่มีการประเมินและไม่ได้มีการประเมิน ผลการรับฟังความรู้ทางการเกษตร มีจำนวนเท่ากัน กล่าวคือ ร้อยละ 50.0 (ตารางที่ 4.5) ทั้งนี้ ผู้ใหญ่บ้านที่มีการประเมินผลการรับฟังความรู้ทางการเกษตรที่เผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าว ทำการประเมินโดยวิธีสอบถามผลการรับฟังของเกษตรกรในหมู่บ้าน

9.) การได้รับคำตอบแทนจากการเปิดเทปความรู้ทางการเกษตรผ่านหอกระจายข่าว ผู้ใหญ่บ้านทั้งหมดไม่ได้รับคำตอบแทนจากการเปิดเทปความรู้ทางการเกษตรผ่านหอกระจายข่าว (ตารางที่ 4.5) ทั้งนี้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของทางราชการที่มาให้บริการหอกระจายข่าว ไม่ได้รับการจัดสรรคำตอบแทนจากหน่วยงานจึงไม่มีสิ่งตอบแทนที่เป็นจำนวนเงินให้ผู้ใหญ่บ้าน

ตารางที่ 4.5 สภาพการใช้หอกระจายข่าวในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร

ด้านตัวผู้ใหญ่บ้าน	จำนวน (n=86)	ร้อยละ
การจัดตั้งคณะทำงานเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร		
ผ่านหอกระจายข่าว		
ไม่มีการจัดตั้งคณะทำงาน	62	72.1
มีการจัดตั้งคณะทำงาน	24	27.9
การจัดทำแผนการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรผ่าน		
หอกระจายข่าว		
ไม่มีการจัดทำแผน	54	62.8
มีการจัดทำแผน	32	37.2
ช่วงเวลาที่เปิดเทปความรู้ทางการเกษตรเผยแพร่		
เป็นประจำ		
เช้า		
เย็น	76	88.3
อื่นๆ	6	7.0
จำนวนเรื่องของความรู้ทางการเกษตรที่เปิดเผยแพร่	4	4.7
ต่อครั้ง		
1-2 เรื่อง	60	69.8
3-4 เรื่อง	21	24.4
5-6 เรื่อง	5	5.8
จำนวนครั้งของการเปิดเทปความรู้ทางการเกษตร		
เผยแพร่ต่อสัปดาห์		
1-2 ครั้ง	51	59.3
3-4 ครั้ง	28	32.5
5-6 ครั้ง	7	8.2

ตารางที่ 4.5 สภาพการใช้หอกระจายข่าวในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร (ต่อ)

ด้านตัวผู้ใหญ่บ้าน	จำนวน (n=86)	ร้อยละ
จำนวนครั้งของการเปิดเทปความรู้ทางการเกษตร		
เผยแพร่ก่อนหยุดเปิด		
1-2 ครั้ง	38	44.2
3-4 ครั้ง	23	26.7
5-6 ครั้ง	17	19.8
อื่นๆ	8	9.3
รูปแบบรายการนำเสนอความรู้ทางการเกษตรผ่าน		
หอกระจายข่าว		
เปิดเพลงก่อนเปิดเทป	53	61.6
เปิดเทปอย่างเดียว	19	22.1
เปิดเทปแล้วเปิดเพลงคั่นรายการ	10	11.6
เปิดเพลงก่อนและหลังเปิดเทป	4	4.7
การประเมินผลการรับฟังความรู้ทางการเกษตรที่เผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าวของเกษตรกร		
ไม่ได้มีการประเมิน	43	50.0
มีการประเมิน	43	50.0
การได้รับคำตอบแทนจากการเปิดเทปความรู้ทางการเกษตรเผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าว		
ไม่ได้รับคำตอบแทน	86	100
ได้รับคำตอบแทน	0	-

2. ด้านเนื้อหาสาระของเทป

1.) รูปแบบของเนื้อหาสาระของเทปความรู้ทางการเกษตรในปัจจุบัน

ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 36.0 บอกว่าเป็นบทความ ร้อยละ 32.6 บอกว่าเป็นการสนทนาสดับกับเพลง ร้อยละ 18.6 บอกว่าเป็นสารคดี ร้อยละ 8.1 บอกว่าเป็นการตอบปัญหาทางการเกษตร และร้อยละ 4.7 บอกว่าเป็นบทสัมภาษณ์ (ตารางที่ 4.6) ผลการศึกษาสอดคล้องกับมุกดา แก้วมณีโชค

(2532) ที่ศึกษาประสิทธิภาพของสื่อเสียงตามสายที่มีต่อความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการสุขาภิบาลอาหารของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการนำเสนอส่วนใหญ่ชอบแบบบทความประกอบเพลง และสอดคล้องผลการศึกษาของปาริชาติ สายธนู (2533) ที่ทำการศึกษเปรียบเทียบประสิทธิภาพของหอกระจายข่าวในการเผยแพร่รายการเพื่อการเกษตรของสองหมู่บ้าน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรพึงพอใจการนำเสนอรายการสนทนาสลับกับเพลงมากที่สุด และพึงพอใจการนำเสนอรายการละครกับรายการบทความพอๆ กัน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นรูปแบบของการนำเสนอที่ผู้ฟังหรือเกษตรกรสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายเมื่อรับฟัง

2.) ความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของเรื่องกับท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 62.8 เห็นว่ามีความเหมาะสมมาก ร้อยละ 34.9 เห็นว่ามีความเหมาะสมน้อย มีเพียงร้อยละ 2.3 เท่านั้นที่เห็นว่าไม่เหมาะสม (ตารางที่ 4.6) ทั้งนี้เนื่องจากผู้รับฟังข่าวสารจากหอกระจายข่าวมีอาชีพหลัก คือทำการเกษตร และสามารถนำไปใช้ได้หลังจากการรับฟัง

3.) ความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของเรื่องกับฤดูกาล ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่หรือร้อยละ 86.0 เห็นว่ามีความเหมาะสมดี ที่เหลือร้อยละ 14.0 เห็นว่าไม่เหมาะสม (ตารางที่ 4.6) ทั้งนี้เนื่องจากเรื่องที่น่าสนใจเปิดเผยแพร่ส่วนมาก จะทันกับฤดูกาลที่นำไปใช้ มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่เหมาะสมกับฤดูกาลที่ทำกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการจัดส่งฉบับเปล่าช้า

4.) ความเข้าใจในเนื้อหาที่เผยแพร่ของเกษตรกรที่รับฟัง ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 51.1 เห็นว่าเกษตรกรผู้รับฟังเข้าใจมาก ร้อยละ 47.7 เห็นว่าเกษตรกรเข้าใจน้อย และร้อยละ 1.2 เห็นว่าเกษตรกรผู้รับฟังไม่เข้าใจ (ตารางที่ 4.6)

5.) จำนวนเรื่องของบทความรู้ทางการเกษตรต่อฉบับ พบว่า โดยเฉลี่ย 4 เรื่อง น้อยที่สุด 2 เรื่อง และมากที่สุด 8 เรื่อง โดยผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 60.4 บอกว่ามีตั้งแต่ 3-4 เรื่อง ร้อยละ 22.1 บอกว่ามีตั้งแต่ 5-6 เรื่อง ร้อยละ 16.3 มีตั้งแต่ 1-2 เรื่อง และร้อยละ 1.2 บอกว่ามีตั้งแต่ 7-8 เรื่อง (ตารางที่ 4.6) ทั้งนี้เนื่องจากความยาวของเนื้อหาในแต่ละเรื่องที่ผลิตไม่เท่ากัน ทำให้จำนวนเรื่องต่อฉบับไม่เท่ากัน

6.) ความยาวของเนื้อหาในแต่ละเรื่องที่น่าสนใจมาเผยแพร่ ความยาวของเนื้อหา โดยเฉลี่ย 11 นาที น้อยที่สุด 3 นาที และสูงสุด 30 นาที ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 46.5 ระบุว่าความยาวเนื้อหา 6-10 นาที ร้อยละ 22.1 ระบุว่าความยาวเนื้อหา 11-15 นาที และน้อยกว่า 6 นาทีเท่ากัน ร้อยละ 7.0 ระบุว่าความยาวเนื้อหา 20 นาที และร้อยละ 2.3 บอกว่าเนื้อหามีความยาว 16-20 นาที (ตารางที่ 4.6) ผลการศึกษาสอดคล้องกับฝ่ายวิทยุการเกษตร กองเกษตรสัมพันธ์ (2537) ที่

ศึกษาผลการรับฟังเทปความรู้การเกษตรผ่านหอกระจายข่าวประจำปี พ.ศ. 2536 ของเกษตรกร 73 จังหวัด ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรต้องการเนื้อหาของเทปมีความยาว 10-12 นาที ทั้งนี้เป็นความยาวของเนื้อหาของเรื่องที่เกษตรกรผู้รับฟังสามารถจดจำและนำไปใช้ได้ตลอดจนใช้เวลาในการรับฟังไม่มาก

ตารางที่ 4.6 สภาพการใช้หอกระจายข่าวในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร

ด้านเนื้อหาสาระของเทป	จำนวน (n=86)	ร้อยละ
รูปแบบของเนื้อหาสาระของเทปความรู้ทางการเกษตรในปัจจุบัน		
บทความ	31	36.0
สนทนาสลับกับเพลง	28	32.6
สารคดี	16	18.6
ตอบปัญหาทางการเกษตร	7	8.1
บทสัมภาษณ์	4	4.7
ความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของเรื่องกับท้องถิ่น		
เหมาะสมมาก	54	62.8
เหมาะสมน้อย	30	34.9
ไม่เหมาะสม	2	2.3
ความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของเรื่องกับฤดูกาล		
เหมาะสมดี	74	86.0
ไม่เหมาะสม	12	14.0
ความเข้าใจในเรื่องเนื้อหาที่เผยแพร่ของเกษตรกรที่รับฟัง		
เข้าใจมาก	44	51.1
เข้าใจน้อย	41	47.7
ไม่เข้าใจ	1	1.2

ตารางที่ 4.6 สภาพการใช้หอกระจายข่าวในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร (ต่อ)

ด้านเนื้อหาสาระของเทป	จำนวน (n=86)	ร้อยละ
จำนวนเรื่องของเทปความรู้ทางการเกษตรต่อฉบับ		
1-2 เรื่อง	14	16.3
3-4 เรื่อง	52	60.4
5-6 เรื่อง	19	22.1
7-8 เรื่อง	1	1.2
ต่ำสุด 2 เรื่อง สูงสุด 8 เรื่อง เฉลี่ย 4 เรื่อง		
ความยาวของเนื้อหาในแต่ละเรื่องที่นำมาเผยแพร่		
น้อยกว่า 6 นาที	19	22.1
6-10 นาที	40	46.5
11-15 นาที	19	22.1
16-20 นาที	2	2.3
มากกว่า 20 นาที	6	7.0
ต่ำสุด 3 นาที สูงสุด 30 นาที เฉลี่ย 11 นาที		

3. ด้านเทปบันทึกเสียงหรือตัวเทป

1.) ความสม่ำเสมอในการได้รับเทป ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 61.6 ได้รับเทปไม่สม่ำเสมอ ที่เหลือร้อยละ 38.4 ได้รับเทปสม่ำเสมอ และครบตามจำนวน (ตารางที่ 4.7) ทั้งนี้ผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับเทปสม่ำเสมอ ระบุว่า ส่วนใหญ่จะได้รับในวันประชุมประจำเดือนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และวันประชุมสภาตำบล

2.) จำนวนเทปความรู้ทางการเกษตรที่ได้รับในปี พ.ศ. 2538 โดยเฉลี่ย ผู้ใหญ่บ้าน ได้รับ 8 ฉบับ ต่ำสุด 2 ฉบับ และสูงสุด 12 ฉบับ โดยผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 43.0 ได้รับ 10-12 ฉบับ ร้อยละ 26.8 ได้รับ 4-6 ฉบับ ร้อยละ 18.6 ได้รับ 7-9 ฉบับ และร้อยละ 11.6 ได้รับ 1-3 ฉบับ (ตารางที่ 4.7) ทั้งนี้ผู้ใหญ่บ้าน ระบุว่า สาเหตุที่ได้รับเทปไม่ครบตามจำนวน (12 ฉบับ/ปี) นั้น เนื่องจากเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลได้เปลี่ยนจุดดำเนินการเผยแพร่ แต่มีบางหมู่บ้านที่เจ้าหน้าที่เกษตรตำบลไม่ได้แจ้งเปลี่ยนจุดดำเนินการ แต่ไม่ได้รับเทปครบตามจำนวน

3.) คุณภาพของเทปความรู้ทางการเกษตร ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 59.3 เห็นว่าเทปมีคุณภาพดี ร้อยละ 36.0 เห็นว่าพอใช้ และร้อยละ 4.7 เห็นว่าคุณภาพเทปไม่ดี (ตารางที่ 4.7) ทั้งนี้ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่ระบุว่า สามารถนำเทปมาเปิดใช้ได้ตลอดเดือน และยังเก็บรักษาไว้แล้ว นำเทปมาเปิดใหม่ได้ กรณีหมู่บ้านที่เจ้าหน้าที่เกษตรตำบลไม่เอาเทปกลับคืนเมื่อสิ้นเดือน

ตารางที่ 4.7 สภาพการใช้หอกระจายข่าวในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร

ด้านเทปบันทึกเสียงหรือตัวเทป	จำนวน (n=86)	ร้อยละ
ความสม่ำเสมอในการได้รับเทป		
ได้รับเทปครบ	33	38.4
ไม่ได้รับเทปครบ	53	61.6
จำนวนเทปความรู้ทางการเกษตรที่ได้รับในปีพ.ศ.2538		
1-3 ตลับ	10	11.6
4-6 ตลับ	23	26.8
7-9 ตลับ	16	18.6
10-12 ตลับ	37	43.0
ต่ำสุด 2 ตลับ สูงสุด 12 ตลับ เฉลี่ย 8 ตลับ		
คุณภาพของเทปความรู้ทางการเกษตร		
ดี	51	59.3
พอใช้	31	36.0
ไม่ดี	4	4.7

4. ด้านตัวผู้ฟังหรือเกษตรกร

1.) การมีส่วนร่วมในการเปิด-ปิดหอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 69.8 ระบุว่าไม่มีส่วนร่วม มีเพียงร้อยละ 30.2 ที่ระบุว่าผู้ฟังมีส่วนร่วมในการเปิด-ปิด (ตารางที่ 4.8) ทั้งนี้ผู้ใหญ่บ้านที่ระบุว่าผู้ฟังหรือเกษตรกรมีส่วนร่วมนั้น ได้แก่การเสนอเวลาในการเปิดที่เหมาะสม และสามารถมีเวลาในการรับฟังได้ โดยเฉพาะเวลาเช้าตรู่ หลังตื่นนอนเวลาประมาณ 05.30-07.00 น. ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนพล โล่ห์สุวรรณ (2524) เรื่องประสิทธิภาพของเสียงตามสายที่มีต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นใน

รูปแบบเทศบาล ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ชอบฟังเสียงตามสาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเช้า และช่วงเย็น แต่ในช่วงเย็นจะมีความสนใจไม่สูงนัก เพราะทำงานอย่างอื่นไปด้วย

2.) การมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการในด้านเนื้อหาสาระของเทป ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 68.6 ระบุว่าผู้ฟังไม่มีส่วนร่วม ที่เหลือร้อยละ 31.4 ระบุว่าผู้ฟังมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการในด้านเนื้อหาสาระของเทป (ตารางที่ 4.8) ทั้งนี้ผู้ใหญ่บ้านระบุว่าเกษตรกรที่มีความสนใจจะเสนอให้เปิดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของตนเอง

3.) การเสนอความต้องการความรู้การเกษตร ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 61.6 ระบุว่าผู้ฟังไม่ได้มีการเสนอความต้องการ ที่เหลือร้อยละ 38.4 ระบุว่าผู้ฟังได้มีการเสนอความต้องการความรู้ทางการเกษตร (ตารางที่ 4.8) ทั้งนี้ผู้ใหญ่บ้านระบุว่าผู้ฟังหรือเกษตรกรที่เสนอความต้องการความรู้การเกษตรนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรผู้นำ จะมีความต้องการเป็นพิเศษ ซึ่งส่วนมากจะต้องการความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูพืช การใส่ปุ๋ยเคมี การทำการเกษตรแบบผสมผสาน เป็นต้น

4.) ความสนใจในการรับฟังความรู้ทางการเกษตรที่เผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าว ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่หรือร้อยละ 84.9 ระบุว่าผู้ฟังหรือเกษตรกรมีความสนใจ มีเพียงส่วนน้อยหรือร้อยละ 15.1 ที่ระบุว่าผู้ฟังหรือเกษตรกรไม่มีความสนใจ (ตารางที่ 4.8) ทั้งนี้ผู้ใหญ่บ้านระบุว่าผู้ฟังที่มีความสนใจในการรับฟังจะมีการมาติดต่อสอบถามเพิ่มเติม และยืนตลับเทปไปเปิดฟังที่บ้าน โดยบอกว่าฟังแล้วได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิจารย์ คหัทธรา (2530) เรื่องการศึกษาทดลองใช้หอกระจายข่าวสารในงานสาธารณสุข “โครงการพัฒนาสาธิตการดำเนินงานสุขศึกษาผ่านสื่อมวลชน (วิทยุและหอกระจายข่าว) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน” ดำเนินการใน 4 จังหวัด (เชียงใหม่ นครราชสีมา ปราจีนบุรี และสุราษฎร์ธานี) เมื่อพ.ศ. 2526 พบว่าหอกระจายข่าวสารสามารถทำให้ประชาชนได้เพิ่มความรู้และมีทัศนคติเกี่ยวกับหัวข้อปัญหาที่ไร่นรงค์ผ่านหอกระจายข่าวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 60-90

ตารางที่ 4.8 สภาพการใช้หอกระจายข่าวในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร

ด้านตัวผู้ฟังหรือเกษตรกร	จำนวน (n=86)	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมในการเปิด-ปิดหอกระจายข่าวเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร		
ไม่มีส่วนร่วม	60	69.8
มีส่วนร่วม	26	30.2
การมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการในด้านเนื้อหาสาระของเทป		
ไม่มีส่วนร่วม	59	68.6
มีส่วนร่วม	27	31.4
การเสนอความต้องการความรู้การเกษตร		
ไม่มีการเสนอความต้องการ	53	61.6
มีการเสนอความต้องการ	33	38.4
ความสนใจในการรับฟังความรู้การเกษตรที่เผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าว		
มีความสนใจ	73	84.9
ไม่มีความสนใจ	13	15.1

4.3.2 ปัญหาอุปสรรคในการใช้หอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร

1 ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้ใหญ่บ้าน

1.) ผู้ใหญ่บ้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย จำนวน 4 เรื่อง ซึ่งสามารถเรียงลำดับปัญหาตามค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) จากมากไปหาน้อย พร้อมทั้งข้อเสนอแนะประกอบ ดังปรากฏในตารางที่ 4.9

มีภารกิจมากเกินไป ($\bar{x}=1.94$) ข้อเสนอแนะได้แก่ ควรจัดตั้งเวรคอยเปิดเป็นเวลา (47.2 %) ควรแต่งตั้งคนเปิด-ปิดแทนกรณีไม่ว่าง (30.6 %) และเจ้าหน้าที่ควรกำหนดตารางเปิดที่แน่นอน (22.2 %)

ขาดการติดตามนิเทศงานจากเจ้าหน้าที่ ($\bar{x}=1.85$) ข้อเสนอแนะได้แก่ ควรมีเจ้าหน้าที่มาติดตามนิเทศงานอย่างสม่ำเสมอ (64.7 %)

ขาดคณะทำงาน ($\bar{x}=1.79$) ข้อเสนอแนะได้แก่ เจ้าหน้าที่ควรจะต้องแต่งตั้งคณะทำงานเปิดเทปอย่างเป็นทางการ (61.7 %)

ไม่ได้รับแต่งตั้งอย่างเป็นทางการจากเจ้าหน้าที่ ($\bar{x}=1.70$) ข้อเสนอแนะได้แก่ ควรให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการทำหนังสือแต่งตั้งให้เป็นทางการ (52.5 %)

ผลการศึกษาสอดคล้องกับ เอกชัย พุกษ์อำไพและคณะ (2534) เรื่องเดิม พบว่า ผู้ใหญ่บ้านขาดทีมงานต้องทำงานเปิด-ปิดหอกระจายข่าวเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรเพียงคนเดียว และสอดคล้องกับ เพชรรัตน์ วรรณเกียรติ (2535) ที่ได้กล่าวถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานส่งเสริมเผยแพร่ว่า ไม่มีระบบในการดำเนินงานส่งเสริมและเผยแพร่ที่ชัดเจน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากขาดบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง และปัญหาบุคลากรขาดเทคนิคและวิชาการด้านส่งเสริมและเผยแพร่ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการนิเทศงานติดตามงานไม่ดีเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ (2538) ที่ได้สรุปปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานส่งเสริมและเผยแพร่ระดับอำเภอ โดยเฉพาะการดำเนินงานหอกระจายข่าวเพื่องานส่งเสริมการเกษตรว่า การนำเสนอหรือการเปิด-ปิด เทปความรู้ทางการเกษตรเผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าวไม่สม่ำเสมอ เนื่องจากผู้เปิด-ปิด มีภารกิจมาก

2.) ผู้ใหญ่บ้านไม่มีปัญหา จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ มีระดับการศึกษาต่ำ ($\bar{x}=1.44$) ครอบครัวไม่สนับสนุน และหอกระจายข่าวไม่ได้ตั้งอยู่บ้านตนเอง ทำให้ไม่สะดวกในการใช้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากัน คือ ($\bar{x}=1.21$) ดังปรากฏในตารางที่ 4.9

ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้ใหญ่บ้านได้รับการศึกษาขั้นต่ำ กล่าวคือจบชั้นประถมศึกษา ซึ่งสามารถอ่านออกเขียนได้ และใช้เวลาในการเปิดเทปความรู้ทางการเกษตรไม่มากจนเกินไป จึงไม่มีปัญหาในเรื่องผู้ใหญ่บ้านมีระดับการศึกษาต่ำ และครอบครัวไม่สนับสนุน นอกจากนี้

หออกระจายข้าวที่ใช้ในการเผยแพร่ตั้งอยู่ที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน จึงทำให้ผู้ใหญ่บ้านไม่มีปัญหาเรื่องหออกระจายข้าวไม่ได้ตั้งอยู่บ้านตนเอง ทำให้ไม่สะดวกในการใช้

2. ปัญหาเกี่ยวกับหออกระจายข้าว

1.) หออกระจายข้าวมีปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 เรื่อง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากันพร้อมทั้งข้อเสนอแนะประกอบ ดังปรากฏในตารางที่ 4.10

ขาดงบประมาณที่เป็นค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาและซ่อมแซม ($\bar{x}=2.55$) ข้อเสนอแนะได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดงบประมาณสนับสนุน (57.7 %) และควรมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเพื่อไว้เป็นค่าใช้จ่าย (42.3 %)

ขาดงบประมาณที่เป็นค่าใช้จ่ายในการชำระค่ากระแสไฟฟ้า ($\bar{x}=2.55$) ข้อเสนอแนะได้แก่ ควรให้สำนักงานเกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด จัดงบประมาณสนับสนุนค่ากระแสไฟฟ้า (60.6%) และควรให้ทุกหน่วยงานที่มาให้บริการหออกระจายข้าวจัดงบประมาณสนับสนุน (39.4 %)

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2538) ที่ได้สรุปปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของการใช้สื่อหออกระจายข้าว/เสียงตามสาย จากรายงานการประเมินผลงานส่งเสริมและเผยแพร่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประจำปี 2538 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกร 6 จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่า ในการเปิดหออกระจายข้าวเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ไม่มีค่าใช้จ่ายให้ และยังสอดคล้องกับฝ่ายวิทยุการเกษตร กองเกษตรสัมพันธ์ (2535) ที่ได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานเกษตรสัมพันธ์ จากความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบงานด้านเกษตรสัมพันธ์ และความคิดเห็นของผู้บริหารว่า งบประมาณค่อนข้างน้อย นอกจากนี้ผลการศึกษายังสอดคล้องกับการศึกษาของ ภูวดล จันทกร (2539) ที่ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรโดยวิธีการใช้เทปบันทึกเสียงผ่านหออกระจายข้าวในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งพบว่า ปัญหาสำคัญของหออกระจายข้าวคือ ไม่มีเงินค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา ซ่อมบำรุง และจ่ายค่ากระแสไฟฟ้า และสอดคล้องกับเอกชัย พฤกษ์อำไพ และคณะ (2534) ที่ศึกษาการใช้ประโยชน์หออกระจายข้าวเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรในท้องที่จังหวัดระยอง พบว่าปัญหาในการเผยแพร่ได้แก่ เครื่องขยายเสียงชำรุดบ่อยๆ ขาดงบประมาณซ่อมบำรุง การออกข่าวไม่ค่อยติดต่อกัน และข่าวสารที่เกษตรกรได้รับฟังยังมีน้อยเกินไป

ทั้งนี้เมื่อผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการเปิดเทปความรู้ทางการเกษตรเผยแพร่ผ่านหออกระจายข้าวประสบปัญหา เรื่องขาดงบประมาณที่เป็นค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาและซ่อมแซม เมื่อเครื่องขยายเสียงชำรุด และปัญหาเรื่องขาดงบประมาณที่เป็นค่าใช้จ่ายในการชำระค่ากระแสไฟฟ้า ทำให้การดำเนินงานหรือการเปิดเทปความรู้ทางการเกษตรเผยแพร่ผ่านหออ

กระจายข่าวต้องหยุดชะงัก เป็นผลทำให้ผู้ฟังหรือเกษตรกรไม่ได้รับฟังอย่างสม่ำเสมอ และไม่ต่อเนื่อง โดยผู้ใหญ่บ้านให้ความเห็นว่า เมื่อเปิดหอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรมาก ก็จะทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการชำระค่ากระแสไฟฟ้ามาก จึงเปิดให้น้อยลงตัวเองจะได้ชำระค่ากระแสไฟฟ้าน้อยลง

2.) หอกระจายข่าวมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย จำนวน 2 เรื่อง ซึ่งสามารถเรียงลำดับปัญหาตามค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) จากมากไปหาน้อย พร้อมทั้งข้อเสนอและประกอบดังปรากฏในตารางที่ 4.10

เครื่องขยายเสียงมีกำลังต่ำ ($\bar{x}=2.21$) ข้อเสนอแนะได้แก่ การเปลี่ยนเครื่องขยายเสียงเป็น 500 วัตต์ ของงบประมาณจากผู้เกี่ยวข้องซื้อเครื่องขยายเสียงใหม่ และควรสร้างหอกระจายข่าวใหม่ ให้มีความสูงเพิ่มขึ้น

หอกระจายข่าวชำรุดบ่อยๆ ($\bar{x}=1.94$) ข้อเสนอแนะได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดหาเครื่องใหม่ให้ (40.7 %) ควรมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเพื่อเตรียมงบประมาณไว้ซ่อมแซม (33.3 %) และรัฐบาลควรสร้างหอกระจายข่าวเพิ่มให้ (26.0 %)

ผลการศึกษาสอดคล้องกับ ภูวดล จันทกร (2539) ที่ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรโดยวิธีการใช้เทปบันทึกเสียงผ่านหอกระจายข่าวในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งพบว่า ปัญหาสำคัญของหอกระจายข่าวอีกเรื่องหนึ่ง คือ อุปกรณ์การกระจายเสียงชำรุดบ่อย และผลการศึกษาสอดคล้องกับ ธัญญา สุทนต์ และสุชาติ สมมัย (2536) ที่ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคในการผลิตสื่อและเสียงตามสายในการปฏิบัติงานชุมชนชลประทาน และพนักงานส่งน้ำในจังหวัดกาฬสินธุ์ว่า เครื่องเสียงมีประสิทธิภาพไม่ดีนัก เสียงไม่ชัดเจน

ทั้งนี้เนื่องมาจาก หอกระจายข่าวส่วนใหญ่มีอายุการใช้งานมานานกว่า 10 ปี ทำให้มีการชำรุดบ่อย และยังมีกำลังส่งต่ำ ซึ่งเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่เป็นปัญหาในการใช้หอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

3.) หอกระจายข่าวไม่มีปัญหา จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ การส่งเสียงรบกวนสมาชิกในหมู่บ้าน ($\bar{x}=1.51$) การมีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาใช้บริการมาก ($\bar{x}=1.43$) และการมีอุปกรณ์ประกอบการกระจายเสียงไม่ดี ($\bar{x}=1.43$) ดังปรากฏในตารางที่ 4.10

ทั้งนี้เนื่องมาจาก สมาชิกในหมู่บ้านมีความเคยชินกับการเปิดหอกระจายข่าว และหอกระจายข่าวได้มีการเปิดเป็นครั้งคราวและแต่ละครั้งในการเปิดไม่ได้ใช้เวลานานจนเกินไปที่จะทำให้เกิดการรบกวนสมาชิกในหมู่บ้าน และเรื่องที่มีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาใช้บริการมากนั้น ผู้ใหญ่บ้านถือว่าเป็นเรื่องที่จะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกในหมู่บ้าน และเห็นว่าเป็นการ

บริการมากกว่าที่จะถือว่าเป็นปัญหา นอกจากนั้นยังมีความเห็นว่า กลับมีความยินดีที่มีหน่วยงานนำข่าวสารความรู้มาเผยแพร่ให้ประชาชนได้ทราบ ส่วนเรื่องการมีอุปกรณ์ประกอบการกระจายเสียงไม่ว่าดีนั้น ผู้ใหญ่บ้านได้ให้ความเห็นว่า เนื่องจากหอกระจายข่าวได้ใช้ประโยชน์มานานหลายปี จึงทำให้มีอุปกรณ์เป็นชนิดที่มีคุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร และในปัจจุบันได้ดำเนินการเสนอขอรับการสนับสนุนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากหลายๆ ฝ่ายแล้ว หรืออาจกล่าวได้ว่าอยู่ระหว่างดำเนินการแก้ไขในเรื่องดังกล่าว

3. ปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของเทป

1.) เนื้อหาสาระของเทปมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย จำนวน 2 เรื่อง ซึ่งสามารถเรียงลำดับปัญหาตามค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) จากมากไปหาน้อย พร้อมทั้งข้อเสนอแนะประกอบดังปรากฏในตารางที่ 4.11

เนื้อหาสาระไม่เหมาะสมกับฤดูกาลที่ต้องใช้ ($\bar{x}=1.73$) ข้อเสนอแนะได้แก่ ควรให้เจ้าหน้าที่ส่งเทปให้เร็วขึ้นเพื่อให้ทันต่อการใช้ประโยชน์ (76.6 %)

เนื้อหาสาระไม่เหมาะสมกับท้องถิ่น ($\bar{x}=1.71$) ข้อเสนอแนะได้แก่ เจ้าหน้าที่เกษตรตำบลควรสอบถามความต้องการของเกษตรกรแล้วเสนอต่อผู้ผลิตเทป (70.5 %) และควรให้ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในเรื่องที่จะผลิต (29.5 %) เนื่องจากผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวแทนของหมู่บ้านและทราบความต้องการของชุมชนได้ดีกว่า

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2538) ที่ได้สรุปปัญหา และข้อเสนอแนะของการใช้สื่อหอกระจายข่าว/เสียงตามสาย จากรายงานการประเมินผลงานส่งเสริมและเผยแพร่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประจำปี 2538 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกร 6 จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดละ 45 ราย รวม 270 รายว่า เนื้อหาของเทปไม่ตรงตามฤดูกาล และผลการศึกษาสอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการเกษตร (2536) ที่ได้สรุปปัญหาจากการสัมมนาเรื่องการใช้สื่อที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการเกษตรว่า เนื้อหาของเทปไม่สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละพื้นที่

ทั้งนี้เนื่องจากการผลิตเทปความรู้การเกษตรในปัจจุบันผลิตที่ส่วนกลาง ทำให้ไม่ตรงตามความต้องการของผู้ฟังหรือเกษตรกรในท้องถิ่นเท่าที่ควร และผู้ใช้ประโยชน์จากเทปโดยตรงไม่ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการของตนเอง นอกจากนั้นการได้รับเทปของผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปเปิดเผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าวมีความล่าช้า ซึ่งเป็นสาเหตุให้ไม่สามารถนำเทปมาเปิดเผยแพร่ได้ทันฤดูกาล นอกจากนั้นการส่งเทปยังมีขั้นตอนการส่งหลายขั้นตอนกว่าจะส่งถึงผู้ใหญ่บ้าน ทำให้เสียเวลามาก และบางครั้งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผู้รับผิดชอบตำบล ได้รับ

เทพจากสำนักงานเกษตรจังหวัดเกษตรอำเภอแล้วไม่รับนำส่งผู้ใหญ่บ้าน ทำให้ไม่สามารถนำเทพมาเปิดเผยแพร่ได้ทันฤดูกาล ทั้งๆ ที่บางครั้งการผลิตในเรื่องนั้นๆ ทันต่อฤดูกาลที่ต้องใช้ประโยชน์

2.) เนื้อหาสาระของเทพไม่มีปัญหา จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ เนื้อหาที่มีความยาวมากเกินไป ($\bar{x}=1.51$) เนื้อหาฟังเข้าใจยาก ($\bar{x}=1.48$) และรูปแบบการนำเสนอไม่เหมาะสม ($\bar{x}=1.34$) ดังปรากฏในตารางที่ 4.11

ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อหาสาระของเทพในแต่ละเรื่องใช้เวลาในการรับฟังให้จบเรื่องไม่นานเกินไป เกษตรกรสามารถรับฟังให้จบในเรื่องนั้นๆ ได้ก่อนที่จะไปประกอบอาชีพ และเนื้อหาสาระของเรื่องนั้นๆ ก็สามารถทำความเข้าใจได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยสามารถรับฟังการนำเสนอในรูปแบบของบทความ สารคดี และการตอบปัญหาทางการเกษตรได้

4. ปัญหาด้านเทพบันทึกเสียง

1.) เทพบันทึกเสียงมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย จำนวน 2 เรื่องซึ่งสามารถเรียงลำดับปัญหาตามค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) จากมากไปหาน้อย พร้อมทั้งข้อเสนอแนะประกอบ ดังปรากฏในตารางที่ 4.12

การส่งเทพล่าช้าไม่ทันต่อความต้องการใช้ ($\bar{x}=2.31$) ข้อเสนอแนะได้แก่ การผลิตเทพควรผลิตให้เร็วขึ้น (38.6 %) ควรมีการเร่งรัดการส่งเทพให้ทันต้นเดือน (33.3 %) และควรส่งเทพให้สม่ำเสมอและครบตามจำนวน (28.1 %)

จำนวนเทพต่อปีมีน้อย ($\bar{x}=2.08$) ข้อเสนอแนะได้แก่ ควรเพิ่มจำนวนเทพต่อปีให้มากขึ้น และควรเพิ่มจำนวนเรื่องที่ผลิตให้มากขึ้น (62.9 %)

ผลการศึกษาลอดคล้องกับธัญญา สุธนต์ และสุชาติ สมมัย (2535) ที่ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคในการผลิตสื่อและเสียงตามสายในการปฏิบัติงานชุมชนชลประทาน และพนักงานส่งน้ำในจังหวัดกาฬสินธุ์พบว่า ปัญหาอย่างหนึ่งได้แก่ การนำเทพไปเปิดออกอากาศอาจเปิดเทพล่าช้าไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ และผลการศึกษายังสอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการเกษตร (2536) ที่ได้สรุปปัญหาจากการสัมภาษณ์เรื่องการใช้สื่อที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการเกษตรไว้ว่า จำนวนเทพยังไม่เพียงพอทั้งเนื้อหาและจำนวนม้วน

ทั้งนี้การจัดส่งเทพควรมีการเร่งรัดทั้งส่วนกลางที่เป็นผู้ผลิต และสำนักงานเกษตรจังหวัด อำเภอ เพื่อให้การจัดส่งเทพใช้เวลาน้อยที่สุด เพื่อให้ทันต่อความต้องการใช้ประโยชน์ และเพิ่มจำนวนการผลิตทั้งจำนวนเรื่องและจำนวนเทพให้มากและพอเพียงต่อความต้องการของผู้ฟัง

2.) เทพบันทึกเสียงไม่มีปัญหา จำนวน 2 เรื่องได้แก่ คุณภาพเทพไม่ดี ($\bar{x}=1.61$) และเรื่องความชัดเจนของเสียงเทพไม่ดี ($\bar{x}=1.56$) ดังปรากฏในตารางที่ 4.12

ทั้งนี้คุณภาพของเทปในปัจจุบันสามารถเปิดเผยแพร่ได้ตลอดในระยะเวลา 1 เดือน โดยมีความชัดเจนของเสียงสามารถรับฟังได้โดยไม่มีปัญหาอุปสรรคในการรับฟังของผู้ฟังแต่อย่างใด เพียงแต่ผู้ใหญ่นบ้านต้องทำการเก็บรักษาไว้ในที่ไม่ถูกแสงแดดและฝุ่นหลังการเปิดทุกครั้ง

4.4 คุณลักษณะที่จำเป็นขององค์ประกอบของหอกระจายข่าวที่ใช้ในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรในทัศนะของผู้ใหญ่นบ้าน

4.4.1. ด้านตัวผู้ใหญ่นบ้าน

1.) คุณลักษณะที่มีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 6 เรื่อง ซึ่งสามารถเรียงลำดับของความจำเป็นจากมากไปน้อย ตามค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ได้และสาเหตุของความจำเป็นประกอบซึ่งปรากฏในตารางที่ 4.13 ดังนี้

มีความสามารถในการเสนอของบประมาณจากทางราชการเพื่อใช้เป็นค่ากระแสไฟฟ้า ($\bar{x}=2.79$) โดยมีสาเหตุมาจาก ขาดค่ากระแสไฟฟ้า (26.6 %) ผู้ใหญ่นบ้านชำระค่ากระแสไฟฟ้าเอง (21.8 %) รายได้ของผู้ใหญ่นบ้านน้อย (20.7 %) ค่าตอบแทนจากตำแหน่งผู้ใหญ่นบ้านน้อย (19.7 %) และค่ากระแสไฟฟ้าสิ้นเปลืองมาก (11.2 %)

ปฏิบัติงานด้วยความเสียสละและเต็มใจ ($\bar{x}=2.76$) มีสาเหตุมาจาก ผู้ใหญ่นบ้านไม่ได้รับค่าตอบแทนจากการเปิดเทป (65.3 %) และขาดการสร้างขวัญกำลังใจจากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง (34.6 %)

มีประสบการณ์ฝึกอบรมในเรื่องที่เผยแพร่ ($\bar{x}=2.74$) มีสาเหตุมาจาก ปัจจุบันผู้ใหญ่นบ้านไม่มีความรู้ในเรื่องที่เผยแพร่ (48.6 %)

เคยทัศนศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรที่ประสบผลสำเร็จ ($\bar{x}=2.44$) มีสาเหตุมาจาก ผู้ใหญ่นบ้านไม่มีแนวทางปฏิบัติ (39.7 %)

มีความรู้และประสบการณ์ในการกระจายเสียง ($\bar{x}=2.43$) มีสาเหตุมาจาก ผู้ใหญ่นบ้านมีความรู้ในเรื่องการกระจายเสียงไม่เพียงพอ (57.7 %)

มีความสนใจและเข้าชมการประกวดผลงานการเผยแพร่ ($\bar{x}=2.34$) มีสาเหตุมาจาก การทำงานของผู้ใหญ่นบ้านเฉื่อย (60.0 %) และขาดแรงจูงใจ (40.0 %)

ตารางที่ 4.9 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับตัวผู้ใหญ่มากในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรผ่านหอกระจ่ายข้าว

ปัญหา	ระดับปัญหา (n=86)		Mean	S.D.	ความหมาย	ข้อเสนอแนะ
	มาก	น้อย				
มีภารกิจมากเกินไป	22 (25.6)	37 (43.0)	1.94 (31.4)	0.757	น้อย	- ควรจัดตั้งเวรคอยเปิดเป็นเวลา (47.2%) - ควรแต่งตั้งคนเปิด-ปิดแทนกรณีไม่ว่าง (30.6%) - เจ้าหน้าที่ควรกำหนดตารางเปิดที่แน่นอน (22.2%)
ครอบครัวไม่สนับสนุน	2 (2.3)	14 (16.3)	1.21 (81.4)	0.463	ไม่มี	
ไม่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการจากเจ้าหน้าที่	20 (23.3)	20 (23.3)	1.70 (53.4)	0.827	น้อย	- ควรให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการกำหนดสิ่ง แต่งตั้งให้เป็นทางการ (52.5%)
มีระดับการศึกษาต่ำ	5 (5.8)	28 (32.6)	1.44 (61.6)	0.606	ไม่มี	
หอกระจ่ายข้าวไม่ได้ส่งมอบตนเองทำให้ไม่สะดวกในการใช้	2 (2.3)	14 (16.3)	1.21 (81.4)	0.463	ไม่มี	
ขาดทีมงาน	19 (22.1)	28 (32.6)	1.77 (45.3)	0.792	น้อย	- เจ้าหน้าที่ควรจะต้องตั้งทีมงานเปิดเพื่อป้องกัน ทางการ (61.7%)
ขาดการติดตามนิเทศงานจากเจ้าหน้าที่	22 (25.6)	29 (33.7)	1.85 (40.7)	0.805	น้อย	- ควรมีเจ้าหน้าที่มาติดตามนิเทศงานอย่างสม่ำเสมอ (64.7%)

ตารางที่ 4.10 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับตัวหอกระจ่ายข้าวในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร

ปัญหา	ระดับปัญหา (n=86)		Mean	S.D.	ความหมาย	ข้อเสนอแนะ
	มาก	น้อย				
หอกระจ่ายข้าวชำรุดย่อยๆ	22 (25.6)	37 (43.0)	27 (31.4)	1.94 0.757	น้อย	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของควรวัดหา เครื่องใหม่ให้ (40.7%) - ควรมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเพื่อเตรียมงบประมาณ 1 ไร่ 3 งาน 3 ไร่ (33.3%) - รัฐบาลควรรสร้างหอกระจ่ายข้าวเพิ่มให้ (26.0%) - ควรมีเปลี่ยนเครื่องขยายเสียงเป็น 500 วัตต์ (63.8%) - ควรรสร้างหอใหม่ให้มีความสูงเพิ่มขึ้น 36.2%
เครื่องขยายเสียงกำลังต่ำ	37 (43.0)	30 (34.9)	19 (22.1)	2.21 0.784	น้อย	
การส่งเสียงรบกวนสมาชิกในหมู่บ้าน	9 (10.5)	26 (30.2)	51 (59.3)	1.51 0.682	ไม่มี	
การมีหน่วยงานต่างๆ เข้ามารบกวน	7 (8.1)	23 (26.8)	56 (65.1)	1.43 0.642	ไม่มี	
บริการมาก	58 (67.4)	17 (19.8)	11 (12.8)	2.55 0.714	มาก	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรวัดงบประมาณ สนับสนุน (57.7%) - ควรมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเพื่อ ไว้เป็นค่าใช้จ่าย (42.3%)

ตารางที่ 4.10 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับตัวออกกระจายข้าวในการเผยแพร่ความรู้ทางเกษตร (ต่อ)

ปัญหา	ระดับปัญหา (n=86)		Mean	S.D.	ความหมาย	ข้อเสนอแนะ
	มาก	น้อย				
ขาดงบประมาณที่เป็นค่าใช้จ่าย ในการชำระค่ากระแสไฟฟ้า	58 (67.4)	17 (19.8)	2.55 (12.8)	0.714	มาก	- ควรให้สำนักงานเกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด จัด งบประมาณสนับสนุนค่ากระแสไฟฟ้า (60.6%) - ควรให้ทุกหน่วยงานที่มาให้บริการหออกระจายข้าว จัดงบประมาณสนับสนุน (39.4%)
มีอุปกรณ์ประกอบการ กระจายเสียงไม่ดี	1 (1.2)	-	85 (98.8)	0.323	ไม่มี	-

หมายเหตุ : 1.) ร้อยละของข้อเสนอแนะคำถามจากผู้ใหญ่บ้านที่ระดับถึงข้อเสนอแนะที่ตอบว่าระดับปัญหาอยู่ในระดับมากและระดับน้อย
2.) ร้อยละที่อยู่ท้ายข้อเสนอแนะเป็นจำนวนผู้ใหญ่บ้านที่ระบุ

ตารางที่ 4.11 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของบทในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรผ่านหอกระจายข่าว

ปัญหา	ระดับปัญหา (n=86)		Mean	S.D.	ความหมาย	ข้อเสนอแนะ
	มาก	น้อย				
เนื้อหาฟังเข้าใจยาก	2 (2.3)	37 (43.0)	1.48 (54.7)	0.547	ไม่มี	-
เนื้อหาไม่มีความยาวมากเกินไป	7 (8.1)	30 (34.9)	1.51 (57.0)	0.646	ไม่มี	-
เนื้อหาไม่เหมาะสมกับท้องถิ่น	14 (16.3)	33 (38.4)	1.71 (45.3)	0.734	น้อย	-
เนื้อหาสาระไม่เหมาะสมกับฤดูกาลที่ต้องใช้	16 (18.6)	31 (36.1)	1.73 (45.3)	0.758	น้อย	-
รูปแบบการนำเสนอไม่เหมาะสม	-	29 (33.7)	1.37 (66.3)	0.476	ไม่มี	-

หมายเหตุ : 1.) ร้อยละของข้อเสนอแนะคำนวณจากผู้ใหญ่บ้านที่ระบุถึงข้อเสนอแนะที่ตอบว่าระดับปัญหาอยู่ในระดับมากและระดับน้อย

2.) ร้อยละที่ผู้ทำข้อเสนอแนะเป็นจำนวนผู้ใหญ่บ้านที่ระบุ

ตารางที่ 4.12 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทปับนที่เสี่ยงในการเผยแพร่ความรู้ทางกรมตรผ่านหอกระจำขำ

ปัญหา	ระดับปัญหา (n=86)		Mean	S.D.	ความหมาย	ข้อเสนอแนะ
	มาก	น้อย				
คุณภาพบทปับนดี	13 (15.1)	26 (30.2)	1.61 (54.7)	0.740	ไม่มี	-
ความชัดเจนของเสียงบทปับนดี	10 (11.6)	28 (32.6)	1.56 (55.8)	0.696	ไม่มี	-
จำนวนบทปับนต่อปีมีน้อย	31 (36.0)	31 (36.0)	2.08 (28.0)	0.800	น้อย	- ควรเพิ่มจำนวนบทปับนต่อปีให้มากขึ้น (62.9%)
การส่งบทปับนล่าช้าไม่ทันต่อความต้องการใช้	44 (51.1)	25 (29.1)	2.31 (19.8)	0.786	น้อย	- ควรเพิ่มจำนวนเรื่องที่ผลิตให้มากขึ้น (38.6%) - ควรมีการเร่งรัดการส่งบทปับนให้ทันต้นเดือน (33.3%) - ควรส่งบทปับนให้สม่ำเสมอและครบตามจำนวน (28.1%)

หมายเหตุ : 1.) ร้อยละของข้อเสนอแนะคำนวณจากผู้ให้บทปับนที่ระบุถึงข้อเสนอแนะที่ตอบว่าระดับปัญหาอยู่ในระดับมากและระดับน้อย
2.) ร้อยละที่ผู้ให้ข้อเสนอแนะเป็นจำนวนผู้ให้บทปับนที่ระบุ

ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเป็นเจ้าของโครงการหอกระจายข่าวเพื่องานส่งเสริมการเกษตร ไม่ได้จัดงบประมาณสนับสนุนทั้งงบประมาณในการชำระค่ากระแสไฟฟ้า และค่าตอบแทนแก่ผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนงบประมาณที่ใช้ในการจัดฝึกอบรมในเรื่องที่เผยแพร่และการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการกระจายเสียงในหมู่บ้านให้แก่ผู้ใหญ่บ้าน ดังนั้นผู้ใหญ่บ้านที่ทำหน้าที่เปิดหอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร จึงมีความจำเป็นมากที่ต้องมีคุณลักษณะที่มีความสามารถในการเสนอของบประมาณจากทางราชการเพื่อเป็นค่ากระแสไฟฟ้า มีการปฏิบัติงานด้วยความเสียสละและเต็มใจ มีประสบการณ์ฝึกอบรมในเรื่องที่เผยแพร่ ($\bar{x}=2.74$) มีสาเหตุมาจาก ปัจจุบันผู้ใหญ่บ้านไม่มีความรู้ในเรื่องที่เผยแพร่ เคยทัศนศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรที่ประสบผลสำเร็จ มีความรู้และประสบการณ์ในการกระจายเสียง มีความสนใจและเข้าชมการประกวดผลงานการเผยแพร่ เป็นต้น

2.) คุณลักษณะที่มีความจำเป็นอยู่ในระดับน้อย จำนวน 4 เรื่อง ซึ่งสามารถเรียงลำดับของความจำเป็นจากมากไปน้อย ตามค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ได้ และสาเหตุของความจำเป็นประกอบซึ่งปรากฏในตารางที่ 4.13 ดังนี้

มีความยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการประเมินผลการรับฟังของเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ ($\bar{x}=2.23$) มีสาเหตุมาจาก ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ไม่ทราบความสนใจของเกษตรกรที่รับฟัง (63.6 %) เจ้าหน้าที่ไม่ทราบความต้องการและปัญหาในการรับฟังของเกษตรกร (36.4 %)

สามารถจัดตั้งคณะทำงานเผยแพร่ของหมู่บ้านกับเจ้าหน้าที่ ($\bar{x}=2.17$) มีสาเหตุมาจาก ปัจจุบันผู้ใหญ่บ้านทำงานคนเดียวเป็นส่วนใหญ่ (56.8 %) และไม่มีคนทำงานแทนกรณีผู้ใหญ่บ้านติดธุระไม่สามารถเปิดเทปได้ (43.2 %)

ยินดีที่จะให้ความร่วมมือและรับการติดตามนิเทศประเมินผลงานจากเจ้าหน้าที่ ($\bar{x}=2.17$) มีสาเหตุมาจากผู้ใหญ่บ้านมีภารกิจมาก (73.2 %) และการติดตามนิเทศงานของเจ้าหน้าที่ในปัจจุบันไม่ค่อยพบผู้ใหญ่บ้าน (26.8 %)

มีความพร้อมรับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการจากเจ้าหน้าที่ ($\bar{x}=2.00$) มีสาเหตุมาจาก ปัจจุบันยังไม่ได้รับการแต่งตั้ง (60.5 %) และไม่ใช้งานในหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง (39.5 %)

ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ใหญ่บ้านเห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องต่างๆ เหล่านี้เป็นคุณลักษณะที่ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่มีอยู่ในตัวแล้ว และสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยบุคคลอื่นหลายฝ่ายก็ดำเนินการเปิดหอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4.2 ด้านหอกระจายข่าว

1.) คุณลักษณะที่มีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 เรื่อง ซึ่งสามารถเรียงลำดับของความจำเป็นจากมากไปน้อยตามค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ได้ และสาเหตุของความจำเป็นประกอบ ซึ่งปรากฏในตารางที่ 4.14 ดังนี้

มีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานอย่างพอเพียง ($\bar{x}=2.81$) มีสาเหตุมาจาก ปัจจุบันขาดงบประมาณในการซ่อมแซมบำรุงรักษา (58.8 %) และเครื่องขยายเสียงชำรุดบ่อย (41.2 %)

มีอุปกรณ์การส่งกระจายเสียงครบครัน ($\bar{x}=2.63$) มีสาเหตุมาจาก การส่งกระจายเสียงมีประสิทธิภาพไม่ดีพอ (39.7 %)

กำลังเครื่องกระจายเสียงมากพอ ($\bar{x}=2.41$) มีสาเหตุมาจาก การรับฟังของเกษตรกร ไม่ได้ยินชัดเจนทุกหลังคาเรือนในหมู่บ้าน (65.2 %)

มีห้องทำงานสำหรับหอกระจายข่าวเป็นเอกเทศ ($\bar{x}=2.34$) มีสาเหตุมาจาก ไม่มีที่เก็บอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งเก็บความรู้ทางการเกษตรที่ดี (69.0 %) และมีเสียงรบกวนจากภายนอก เวลาพูดกระจายเสียงหรือเปิดกระจายเสียง (31.0 %)

ทั้งนี้เป็นเพราะ ถ้าตัวหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านมีคุณลักษณะต่างๆ เหล่านี้ไม่ดี จะมีผลทำให้การดำเนินงานเปิดหอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรของผู้ใหญ่บ้านมีประสิทธิภาพไม่ดีพอ เป็นเหตุให้ผู้ฟังหรือเกษตรกรได้รับความรู้ข่าวสารทางด้านการเกษตรไม่เต็มที่ ตลอดจนทำให้โครงการหอกระจายข่าวเพื่อส่งเสริมการเกษตรไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ เพชรรัตน์ วรณภีร์ (2535) ที่กล่าวถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานส่งเสริมและเผยแพร่ประการหนึ่งว่า การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการอันอาจมีสาเหตุมาจากอุปกรณ์เก่าล้าสมัย งบประมาณยังไม่เหมาะสมต่อกิจกรรม และไม่เหมาะสมกับช่วงเวลาดำเนินการ และระเบียบ/แนวทางปฏิบัติยุ่งยาก นอกจากนี้ผลการศึกษายังสอดคล้องกับ สมควร จำพึ้งและคณะ (2531) ที่ทำการวิจัยเรื่องการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านในประเทศไทย พ.ศ. 2531 โดยศึกษาจาก 497 หมู่บ้านใน 36 จังหวัดทั่วประเทศ ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนของทุกหน่วยงานยังกระจายไม่ครบวงจร ไม่ทั่วถึง และขาดการประสานงานในทุกระดับ และยังสอดคล้องกับ ภูวดล จันทศร (2539) ที่ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรโดยวิธีการใช้เทปบันทึกเสียงผ่านหอกระจายข่าวในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าปัญหาในการรับฟังรายการเทปความรู้การเกษตรของเกษตรกรประการหนึ่งได้แก่ เครื่องขยายเสียงกำลังส่งไม่ดี

2.) คุณลักษณะที่มีความจำเป็นอยู่ในระดับน้อย จำนวน 3 เรื่อง ซึ่งสามารถเรียงลำดับของความจำเป็นจากมากไปน้อยตามค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ได้ และสาเหตุของความจำเป็นประกอบ ซึ่งปรากฏในตารางที่ 4.14 ดังนี้

ลำโพงมีจำนวนมากกระจายทั่วรอบทิศ ($\bar{x}=2.12$) มีสาเหตุมาจากการส่งกระจายเสียงรับฟังได้ไม่ทั่วถึง (57.6 %)

หอกระจายข่าวมีจำนวนมากในแต่ละหมู่บ้าน ($\bar{x}=1.81$) มีสาเหตุมาจากการตั้งบ้านเรือนยาวตามแนวถนน (39.5 %) บ้านไกลหอกระจายข่าวรับฟังไม่ได้ (34.9 %) และสามารถให้แทนกันได้กรณีอีกจุดหนึ่งชำรุดส่งกระจายเสียงรับฟังได้ไม่ทั่วถึง (25.6 %)

หอมีระดับความสูง 20 เมตร ($\bar{x}=1.81$) มีสาเหตุมาจากการส่งกระจายเสียงส่งได้ไม่ไกล (45.7 %)

ทั้งนี้เป็นเพราะหอกระจายข่าวสามารถให้เผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรได้ถึงแม้จะมีประสิทธิภาพไม่มากพอ เมื่อคุณลักษณะในเรื่องลำโพงมีจำนวนไม่มากพอ และกระจายข่าวไม่ได้รอบทิศ หอกระจายข่าวมีจำนวนไม่มากในแต่ละหมู่บ้าน และหอมีระดับความสูงไม่ถึง 20 เมตร ก็ตาม

3.) คุณลักษณะที่ไม่มีความจำเป็น จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ เป็นหอกระจายข่าวสำหรับกรมส่งเสริมการเกษตรโดยเฉพาะ ($\bar{x}=1.54$) ซึ่งปรากฏในตารางที่ 4.14

ทั้งนี้เนื่องจากหอกระจายข่าวในหมู่บ้านในปัจจุบันก็สามารถนำมาใช้ในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรได้ โดยไม่มีความจำเป็นที่จะจัดสร้างหรือหาหอกระจายข่าวมาใช้สำหรับกรมส่งเสริมการเกษตรโดยเฉพาะ และยังมีความยุ่งยากในการเสนอของบประมาณในการสร้างตลอดจนโอกาสที่จะได้รับอนุมัติให้จัดสร้างเป็นหอกระจายข่าวสำหรับกรมส่งเสริมการเกษตรโดยเฉพาะนั้นมีน้อยมาก

4.4.3 ด้านเนื้อหาสาระของเทป

1.) คุณลักษณะที่มีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 เรื่อง ซึ่งสามารถเรียงลำดับของความจำเป็นจากมากไปน้อยตามค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ได้ และสาเหตุของความจำเป็นประกอบ ซึ่งปรากฏในตารางที่ 4.15 ดังนี้

เรื่องที่เผยแพร่เหมาะสมกับท้องถิ่น ($\bar{x}=2.56$) มีสาเหตุมาจากการเรื่องที่เผยแพร่ผู้ฟังนำไปใช้ประโยชน์ได้น้อย (82.5 %) การจัดทำเทปจัดทำในส่วนกลางและผู้ฟังไม่มีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการ (17.5 %)

เนื้อหาสาระของเรื่องเหมาะสมกับฤดูกาล ($\bar{x}=2.55$) มีสาเหตุมาจากการจัดส่งเทปล่าช้าไม่ทันฤดูกาล (56.6 %) เรื่องที่ผลิตไม่ตรงกับช่วงที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ (43.4 %)

เนื้อหาอยู่ในรูปของการตอบปัญหา ($\bar{x}=2.55$) มีสาเหตุมาจากปัจจุบันนำไปใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ (39.4 %) เรื่องที่นำเสนอไม่ตรงกับปัญหาที่พบ (31.7 %) เป็นวิธีที่น่าสนใจและนำไปใช้ประโยชน์ได้มากกว่า (28.9 %)

ทั้งนี้เนื่องจากถ้าเรื่องที่เผยแพร่ไม่มีความเหมาะสมกับท้องถิ่นและฤดูกาลจะทำให้ผู้ฟังหรือเกษตรกรได้รับประโยชน์จากการรับฟังน้อยไปด้วย และในทางตรงกันข้าม ถ้าเนื้อหาของสาระของเทปเรื่องที่เผยแพร่มีความเหมาะสมกับท้องถิ่น และฤดูกาลรวมถึงอยู่ในรูปของการตอบปัญหา ผู้ฟังหรือเกษตรกรจะสามารถนำไปประโยชน์ได้มากกว่า ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2538) ที่ได้สรุปรายงานการประเมินผลงานส่งเสริมและเผยแพร่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปี 2538 ว่าเนื้อหาของเทปความรู้การเกษตรไม่ตรงตามฤดูกาล และผลการศึกษายังสอดคล้องกับสำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ (2538) ที่ได้สรุปปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานส่งเสริมและเผยแพร่ระดับอำเภอ โดยเฉพาะการดำเนินงานหอกระจายข่าวเพื่องานส่งเสริมการเกษตรว่า เนื้อหาของเทปความรู้การเกษตรไม่เหมาะสม โดยเนื้อหาบางเรื่องไม่ตรงกับฤดูกาลเพาะปลูก เนื้อหาบางเรื่องเป็นเรื่องเฉพาะพื้นที่ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าเนื้อหาสาระของเทปที่เผยแพร่แล้วนั้นจะเกิดประโยชน์แก่ผู้ฟังหรือเกษตรกรมากที่สุด มีความจำเป็นมากที่จะให้เรื่องที่เผยแพร่เหมาะสมกับท้องถิ่น และฤดูกาล ตลอดจนการนำเสนออยู่ในรูปของการตอบปัญหา

2.) คุณลักษณะที่มีความจำเป็นอยู่ในระดับน้อย จำนวน 10 เรื่อง ซึ่งสามารถเรียงลำดับของความจำเป็นจากมากไปน้อยตามค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ได้ และสาเหตุของความจำเป็นประกอบ ปรากฏในตารางที่ 4.14 ดังนี้

อยู่ในรูปของบทความ ($\bar{x}=2.02$) มีสาเหตุมาจากเกษตรกรรับฟังเข้าใจได้ง่าย (43.8 %)

เสียงบรรยายเป็นภาษากลาง ($\bar{x}=1.95$) มีสาเหตุมาจากภาษากลางเป็นภาษาราชการ (74.1 %)

ความยาวของเนื้อหาในแต่ละเรื่องไม่เกิน 5 นาที ($\bar{x}=1.94$) มีสาเหตุมาจากเรื่องที่มีเนื้อหายาวๆ ฟังแล้วจำได้ไม่หมด (42.2 %) ไม่เสียเวลาในการรับฟังมาก (28.9 %) และเกษตรกรต้องรีบไปทำงาน (28.9 %)

มีเรื่องต่อตลับจำนวน 3-4 เรื่อง ($\bar{x}=1.88$) มีสาเหตุมาจากเกษตรกรสับสนในเนื้อหาเวลาเปิดหลายเรื่องติดต่อกัน (26.4 %)

เสียงบรรยายเป็นทั้งชายและหญิง ($\bar{x}=1.86$) มีสาเหตุมาจากถ้าเสียงคนใดคนหนึ่งฝ่ายเดียวผู้ฟังจะเบื่อ มีความน่าสนใจในการรับฟังมากกว่า (34.6 %)

อยู่ในรูปของสารคดี ($\bar{x}=1.85$) มีสาเหตุมาจากเป็นรูปแบบที่น่าสนใจดี (29.3 %)

ความยาวของเนื้อหาในแต่ละเรื่องไม่เกิน 10 นาที ($\bar{x}=1.80$) มีสาเหตุมาจากถ้าเรื่องมีความยาวมากเกินไปผู้ฟังจำไม่ได้ (58.5 %) และผู้ฟังมีเวลาจับฟังไม่มาก (41.5 %)

เสียงบรรยายเป็นภาษาท้องถิ่น (อีสาน) ($\bar{x}=1.86$) มีสาเหตุมาจากถ้าฟังแล้วเข้าใจดี เนื่องจากเป็นภาษาของตนเอง (73.8 %)

มีเรื่องต่อตลับจำนวน 1-2 เรื่อง ($\bar{x}=1.73$) มีสาเหตุมาจากเรื่องที่รับฟังจะได้มีเนื้อหาละเอียดกว่าปัจจุบัน (35.4 %)

มีเรื่องต่อตลับจำนวนมากกว่า 4 เรื่อง ($\bar{x}=1.66$) มีสาเหตุมาจากเกษตรกรมีความต้องการไม่เหมือนกัน (62.5 %) ผู้ฟังมีการประกอบอาชีพแตกต่างกัน (37.5 %)

ทั้งนี้เพราะผู้ฟังหรือเกษตรกรสามารถนำเอาความรู้ทางการเกษตรจากการรับฟังทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านไปใช้ประโยชน์ได้เหมือนกัน ถึงแม้จะมีคุณลักษณะในเรื่องเนื้อหาสาระของเทปอยู่ในลักษณะอื่นๆ ก็ตาม ดังนั้นจึงเห็นว่าคุณลักษณะดังกล่าวมีความจำเป็นน้อย

3.) คุณลักษณะที่ไม่มีความจำเป็น จำนวน 2 เรื่อง ซึ่งสามารถเรียงลำดับของความจำเป็นจากมากไปน้อยตามค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ได้ดังนี้ เสียงบรรยายเป็นเพศหญิง ($\bar{x}=1.50$) และเสียงบรรยายเป็นเพศชาย ($\bar{x}=1.38$) ซึ่งปรากฏในตารางที่ 4.15 ดังนี้

ทั้งนี้เนื่องจากผู้ใหญ่บ้านเห็นว่าผู้ฟังหรือเกษตรกรสามารถรับฟังเสียงการบรรยายได้ทั้งเพศหญิงและเพศชาย โดยไม่ทำให้ผลการรับฟังและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพลดน้อยลง จึงมีความคิดว่าคุณลักษณะเรื่องเสียงบรรยายเป็นเพศหญิงหรือชายว่าไม่จำเป็น

4.4.4 ด้านเทปบันทึกเสียง

1.) คุณลักษณะที่มีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 เรื่อง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) และสาเหตุของความจำเป็นประกอบ ซึ่งปรากฏในตารางที่ 4.16 ดังนี้

มีเอกสารอ่านประกอบเรื่องที่เผยแพร่ ($\bar{x}=2.49$) มีสาเหตุมาจากเกษตรกรไม่ได้มีการจดบันทึกขณะรับฟังการเผยแพร่และเกษตรกรมีความจำไม่ดี (65.0 %) และส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำ (35.0 %)

ทั้งนี้เนื่องจากถ้าผู้ใหญ่บ้านเห็นว่าผู้ฟังหรือเกษตรกรเป็นบุคคลที่มีระดับการศึกษาต่ำ กล่าวคือส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมาก ตลอดจนเป็นบุคคลที่มีอายุมาก ทำให้การเรียนรู้ไม่ดี มีความจำไม่ดี จึงเห็นว่าการมีเอกสารอ่านประกอบ

เรื่องที่เผยแพร่มีความจำเป็นมากที่จะช่วยให้ผู้ฟังหรือเกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์จากการรับฟังความรู้ทางการเกษตรผ่านหอกระจายข่าวมากที่สุด และเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

2.) คุณลักษณะที่มีความจำเป็นอยู่ในระดับน้อย จำนวน 3 เรื่อง ซึ่งสามารถเรียงลำดับของความจำเป็นจากมากไปน้อยตามค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ได้ และสาเหตุของความจำเป็นประกอบ ซึ่งปรากฏในตารางที่ 4.16 ดังนี้

จำนวนเทปต่อปีมีมากเพียงพอ ($\bar{x}=2.31$) มีสาเหตุมาจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ผู้ใหญ่บ้านได้รับเทปไม่ครบ 12 คลิปต่อปี (68.9 %) และเรื่องที่น่าสนใจและมีประโยชน์มีมาก (31.1 %)

คุณภาพของเทปดี เทปมีความทนทานเปิดได้หลายครั้ง ($\bar{x}=2.29$) มีสาเหตุมาจากเสียงของเทปไม่ชัดเจน (70.5 %) และมีอายุการใช้งานสั้น (29.5 %)

เทปได้รับการบรรจุกล่อง/หีบห่อที่ดี ($\bar{x}=1.87$) มีสาเหตุมาจากปัจจุบันกล่องใส่เทปมักแตกง่าย (60.0 %) และไม่สามารถเก็บรักษาได้นาน (40.0 %)

ทั้งนี้เนื่องจากผู้ใหญ่บ้านเห็นว่า เทปความรู้ทางการเกษตรที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ในปัจจุบันสามารถนำมาเปิดเผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าวให้ผู้สนใจติดตามรับฟังได้ ตลอดจนผู้ใหญ่บ้านเห็นว่าการทำงานเปิดหอกระจายข่าวก็ไม่ได้รับค่าตอบแทนแต่อย่างใด จึงมีความคิดว่าเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลจัดส่งเทปให้อย่างไรก็ตามทำตามเท่านั้นจึงไม่เห็นว่ามีค่าจำเป็นมากในเรื่องนี้

4.4.5 ด้านผู้ฟังหรือเกษตรกร

1.) คุณลักษณะที่มีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 เรื่อง ซึ่งสามารถเรียงลำดับของความจำเป็นจากมากไปน้อยตามค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ได้ และสาเหตุของความจำเป็นประกอบ ซึ่งปรากฏในตารางที่ 4.17 ดังนี้

ยินดีที่จะเข้าร่วมในการบำรุงรักษา ($\bar{x}=2.57$) มีสาเหตุมาจากปัจจุบันไม่มีกองทุนซ่อมแซม (47.5 %) ผู้ฟังมีความรู้สึกว่าการกระจายข่าวเป็นของผู้ใหญ่บ้าน (35.0 %) และขาดงบประมาณสนับสนุนเพื่อการซ่อมแซมจากหน่วยงานของทางราชการ (17.5 %)

มีการเสนอความต้องการในเรื่องเนื้อหา ($\bar{x}=2.43$) มีสาเหตุมาจากเรื่องที่นำมาเผยแพร่ไม่ค่อยตรงความต้องการของผู้ฟัง (76.5 %) และผู้ฟังไม่มีส่วนร่วม (23.5 %)

มีการสอบถามเพิ่มเติมกรณีไม่เข้าใจหลังการรับฟังการเผยแพร่ ($\bar{x}=2.43$) มีสาเหตุมาจากการรับฟังแล้วไม่เข้าใจ (70.0 %) และมีเวลาในการรับฟังไม่จบเรื่อง (30.0 %)

สามารถเสนอความต้องการรูปแบบของการจัดรายการ ($\bar{x}=2.38$) มีสาเหตุจากผู้ใหญ่บ้านจะจัดรายการตามความต้องการของตนเองเพียงคนเดียว (27.5 %)

ทั้งนี้เนื่องจากถ้าผู้ใหญ่มองเห็นว่าผู้ฟังหรือเกษตรกรสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านต่างๆ ของหอกระจายแล้วจะทำให้การเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรผ่านหอกระจายข่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตลอดจนเกิดประโยชน์แก่ผู้ฟังมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย

2.) คุณลักษณะที่มีความจำเป็นอยู่ในระดับน้อย จำนวน 6 เรื่อง ซึ่งสามารถเรียงลำดับของความจำเป็นจากมากไปน้อยตามค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ได้ และสาเหตุของความจำเป็นประกอบ ซึ่งปรากฏในตารางที่ 4.17 ดังนี้

กระตือรือร้นในการขอเอกสารประกอบการรับฟัง ($\bar{x}=2.27$) มีสาเหตุมาจากหลังการรับฟังจำไม่ได้ (50.8 %)

มีความสนใจในการเสนอเวลาในการเปิดหอกระจายข่าว ($\bar{x}=2.26$) มีสาเหตุมาจาก ผู้ใหญ่มองเปิดตามความต้องการของตัวเอง (76.5 %) และเวลารับฟังไม่ตรงกับเวลาเปิด (23.5 %)

มีความสนใจเข้าร่วมในการเปิด-ปิดการเผยแพร่ ($\bar{x}=2.21$) มีสาเหตุจากผู้ใหญ่บ้านทำงานคนเดียว (56.9 %) เมื่อผู้ใหญ่มองติดธุระการเผยแพร่ก็จะงดไปด้วย (29.4 %) และการรับฟังของผู้ฟังไม่ต่อเนื่อง (13.7 %)

มีการรวมกลุ่มในการรับฟัง ($\bar{x}=1.86$) มีสาเหตุจากการเมื่อการรับฟังไม่เข้าใจจะปรึกษากันได้ (71.4 %) และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ ซึ่งปัจจุบันไม่มี (28.6 %)

มีการจดบันทึกขณะรับฟังการเผยแพร่ ($\bar{x}=1.79$) มีสาเหตุจากการหลังการรับฟังไม่เข้าใจจะปรึกษากันได้ (84.2 %) และเอกสารประกอบเทปยังไม่มี (15.8 %)

มีส่วนร่วมเสนอความต้องการในเรื่องเสียงผู้บรรยาย ($\bar{x}=1.76$) มีสาเหตุจากปัจจุบันหน่วยงานของทางราชการผลิตตามความต้องการของตนเอง (25.0 %)

ทั้งนี้เนื่องจากผู้ใหญ่มองเห็นว่า เมื่อผู้ฟังหรือเกษตรกรมีความยินดีที่จะเข้าร่วมในการบำรุงรักษา มีการสอบถามเพิ่มเติมกรณีไม่เข้าใจหลังการรับฟังการเผยแพร่และสามารถเสนอความต้องการรูปแบบของการจัดรายการ แล้วถือว่าผู้ฟังหรือเกษตรกรนั้นๆ ให้ความสนใจที่รับความรู้จากการเผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าว ซึ่งพอเพียงที่ทำให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์มากที่สุด จึงมีความเห็นว่าคุณลักษณะอื่นๆ นั้นมีความจำเป็นน้อยกว่า

ตารางที่ 4.13 ระดับความจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านที่เป็นองค์ประกอบของทฤษฎีการขยายผลและสาเหตุ

ความจำเป็น	ระดับความจำเป็น (n=86)		Mean	S.D.	ความหมาย	สาเหตุ
	มาก	น้อย				
มีความพร้อมที่จะรับการแต่งตั้ง อย่างเป็นทางการจากเจ้าหน้าที่	35 (40.7)	16 (18.6)	2.00 (40.7)	0.907	น้อย	- ปัจจุบันยังไม่ได้รับการแต่งตั้ง (60.5%) - ไม่ใช้งานในหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง (39.5%)
สามารถจัดตั้งคณะทำงาน เผยแพร่ของหมู่บ้านกับ เจ้าหน้าที่	39 (45.4)	23 (26.7)	2.17 (27.9)	0.843	น้อย	- ปัจจุบันผู้ใหญ่บ้านทำงานคนเดียวเป็นส่วนใหญ่ (56.8%) - ไม่มีคนทำงานแทนกรณีผู้ใหญ่บ้านติดธุระไม่สามารถเปิดพบได้ (43.2%)
มีความรู้และประสบการณ์ ในการกระจายเสียง	52 (60.5)	19 (22.1)	2.43 (17.4)	0.775	มาก	- ปัจจุบันผู้ใหญ่บ้านมีความรู้ในเรื่องการกระจายเสียงไม่เพียงพอ (57.7%)
มีประสบการณ์ในการฝึกอบรม ในเรื่องที่เผยแพร่	54 (62.8)	18 (20.9)	2.74 (16.3)	0.762	มาก	- ปัจจุบันผู้ใหญ่บ้านไม่มีความรู้ในเรื่องที่ทำการเผยแพร่ (48.6%)
เคยทัศนศึกษาดูงานเกี่ยวกับ การเผยแพร่ความรู้ทางการ เกษตรที่ประสบผลสำเร็จ	51 (59.3)	22 (25.6)	2.44 (15.1)	0.745	มาก	- ผู้ใหญ่บ้านไม่มีแนวทางปฏิบัติ (39.7%)

ตารางที่ 4.18 ระดับความจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านที่เป็นองค์ประกอบของกระจำวและสาเหตุ (ต่อ)

ความจำเป็น	ระดับความจำเป็น (n=86)		Mean	S.D.	ความหมาย	สาเหตุ
	มาก	น้อย				
ยินดีที่จะให้ความร่วมมือใน การประเมินผลการรับฟังของ เกษตรกรกับเจ้าหน้าที่	38 (44.2)	30 (34.9)	18 (20.9)	2.23 0.777	น้อย	- ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ไม่ทราบความสนใจของเกษตรกร ที่รับฟัง (63.6%) - เจ้าหน้าที่ไม่ทราบความต้องการและปัญหาในการรับ ฟังของเกษตรกร (36.4%)
ยินดีที่จะให้ความร่วมมือและรับ การติดตามนิเทศประเมินผล งานจากเจ้าหน้าที่	34 (39.5)	33 (38.4)	19 (22.1)	2.17 0.770	น้อย	- ผู้ใหญ่บ้านมีการกิจกรรม (73.2%) - การติดตามนิเทศงานจากเจ้าหน้าที่ไม่พบผู้ใหญบ้าน (26.8%)
มีความสนใจและเข้ามามี ประกวดผลงานการเผยแพร่	46 (53.5)	23 (26.7)	17 (19.8)	2.34 0.791	มาก	- การทำงานของผู้ใหญ่บ้านน้อย (60.0%) - ขาดแรงจูงใจ (40.0%)
มีความสามารถในการเสนอขอ งบประมาณจากทางราชการ เพื่อเป็นค่ากระแสไฟฟ้า	76 (88.4)	2 (2.3)	8 (9.3)	2.79 0.596	มาก	- ขาดเงินค่ากระแสไฟฟ้า (26.6%) - ผู้ใหญ่บ้านชำระค่ากระแสไฟฟ้าเอง (21.8%) - รายได้ของผู้ใหญ่บ้านน้อย (20.7%) - ค่าตอบแทนจากตำแหน่งผู้ใหญบ้านน้อย (19.7%) - ค่ากระแสไฟฟ้าสิ้นเปลืองมาก (11.2%)

ตารางที่ 4.18 ระดับความจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านที่เป็นองค์ประกอบของหอกระจำและสาเหตุ (ต่อ)

ความจำเป็น	ระดับความจำเป็น (n=86)		Mean	S.D.	ความหมาย	สาเหตุ
	มาก	น้อย				
ปฏิบัติงานความเสียสละและเต็มใจ	70 (81.4)	11 (12.8)	2.76 (5.8)	0.552	มาก	- ผู้ใหญ่บ้านไม่ได้รับค่าตอบแทนจากการเปิดเทป (65.3%) - ขาดการสำรวจวิถีกำลังใจจากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง (24.4%)

หมายเหตุ : 1.) ร้อยละของสาเหตุคำนวณจากผู้ใหญ่บ้านที่ระบุถึงสาเหตุของความจำเป็นในระดับมากและระดับน้อย

2.) ร้อยละที่อยู่ท้ายสาเหตุเป็นจำนวนผู้ใหญ่บ้านที่ระบุ

ตารางที่ 4.14 ระดับความจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของตัวหอกระจ่ายข้าวในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรและสาเหตุ

ความจำเป็น	ระดับความจำเป็น (n=86)		Mean	S.D.	ความหมาย	สาเหตุ
	มาก	น้อย				
หอกระจ่ายข้าวมีจำนวนมากในแต่ละหมู่บ้าน	29 (33.7)	12 (14.0)	45 (52.3)	1.81 0.914	น้อย	- การตั้งบ้านเรือนยาวตามแนวถนน (39.5%) - บ้านไกลหอกระจ่ายข้าวรับฟังไม่ได้ (34.9%) - สามารถใช้แทนกันได้กรณีฉุกเฉินซึ่งขาด (25.6%)
สร้างหอกระจ่ายข้าวสำหรับกรมส่งเสริมการเกษตรโดยเฉพาะ	14 (16.3)	18 (20.9)	54 (62.8)	1.54 0.762	ไม่จำเป็น	
หอมีระดับความสูง 20 เมตร	24 (27.9)	22 (25.6)	40 (46.5)	1.81 0.847	น้อย	- การส่งกระจายเสียงส่งได้ไม่ไกล (45.7%)
ลำโพงมีจำนวนมากกระจ่ายข้าวรอบทิศ	37 (43.0)	22 (25.6)	27 (31.4)	2.12 0.860	น้อย	- การส่งกระจายเสียงรับฟังได้ไม่ทั่วถึง (57.6%)
กำลังส่งเครื่องกระจายเสียงมากพอ	52 (60.4)	17 (19.8)	17 (19.8)	2.41 0.803	มาก	- การรับฟังของเกษตรกรไม่ได้ยินชัดเจน ทุกหลังคาเรือนในหมู่บ้าน (65.2%)

ตารางที่ 4.14 ระดับความจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของตัวหอกระจ่ายข้าวในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรและสาเหตุ (ต่อ)

ความจำเป็น	ระดับความจำเป็น (n=86)		Mean	S.D.	ความหมาย	สาเหตุ
	มาก	น้อย				
มีอุปกรณ์การส่งกระจายเสียงครบครัน	62 (72.1)	16 (18.6)	8 (9.3)	2.63 0.652	มาก	- การส่งกระจายเสียงมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ (39.7%)
มีห้องทำงานสำหรับหอกระจายข่าวเป็นเอกเทศ	48 (55.8)	19 (22.1)	19 (22.1)	2.34 0.820	มาก	- ไม่มีที่เก็บอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งเพาความรู้ทางการเกษตรที่ดี (69.0%) - มีเสียงรบกวนจากภายนอกเวลาพูดกระจายเสียงหรือเปิดกระจายเสียง (31.0%)
มีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานอย่างพอเพียง	73 (84.9)	10 (11.6)	3 (3.5)	2.81 0.473	มาก	- ปัจจุบันขาดงบประมาณในการซ่อมแซมบำรุงรักษา (58.8%) - เครื่องขยายเสียงชำรุดบ่อย (41.2%)

หมายเหตุ : 1.) ร้อยละของสาเหตุที่คำนวณจากผู้ใหญ่บ้านที่ระบุถึงสาเหตุของความจำเป็นในระดับมากและระดับน้อย

2.) ร้อยละที่อยู่อาศัยสาเหตุเป็นจำนวนผู้ใหญ่วัยที่ระบุ

ตารางที่ 4.16 ระดับความจำเป็นที่เกี่ยวกับคุณลักษณะเนื้อหาสาระของบทที่เผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าวและสาเหตุ

ความจำเป็น	ระดับความจำเป็น (n=86)		Mean	S.D.	ความหมาย	สาเหตุ
	มาก	น้อย				
เนื้อหาสาระของเรื่องเหมาะสมกับฤดูกาล	57 (66.3)	19 (22.1)	2.55 (11.6)	0.697	มาก	- การจัดส่งบทปลุกชาไม่ทันฤดูกาล (56.6%) - เรื่องที่ผลิตไม่ตรงกับช่วงที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ (43.4%)
	59 (68.6)	16 (18.6)	2.56 (12.8)	0.713	มาก	- เรื่องที่เผยแพร่ผู้ฟังนำไปใช้ประโยชน์ได้น้อย (82.5%) - การจัดทำบทจัดทำในส่วนกลางผู้ฟังไม่มีส่วนรวมในการเสนอความต้องการ (17.5%)
อยู่ในรูปแบบบทความ	24 (27.9)	40 (46.5)	2.02 (25.6)	0.735	น้อย	- เกณฑ์การรับฟังเข้าใจได้ง่าย (43.8%)
อยู่ในรูปแบบสารคดี	15 (17.4)	43 (50.0)	1.85 (32.6)	0.695	น้อย	- เป็นรูปแบบที่น่าสนใจดี (29.3%)
เนื้อหาอยู่ในรูปของการตอบปัญหา	45 (52.3)	27 (31.4)	2.36 (16.3)	0.750	มาก	- ปัจจุบันนำไปใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ (39.4%) - เรื่องที่นำเสนอไม่ตรงกับปัญหาที่พบ (31.7%)

ตารางที่ 4.15 ระดับความจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะเนื้อหาสาระของบทที่เผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าวและสาเหตุ (ต่อ)

ความจำเป็น	ระดับความจำเป็น (n=86)		Mean	S.D.	ความหมาย	สาเหตุ
	มาก	น้อย				
เสียงบรรยายเป็นเพศชาย	2 (2.3)	29 (33.7)	55 (64.0)	1.38	0.535	ไม่จำเป็น
เสียงบรรยายเป็นทั้งชายและหญิง	22 (25.6)	30 (34.9)	34 (39.5)	1.86	0.799	น้อย
ความยาวของเนื้อหาในแต่ละเรื่อง ไม่เกิน 5 นาที	27 (31.4)	27 (31.4)	32 (37.2)	1.94	0.831	น้อย
ความยาวของเนื้อหาในแต่ละเรื่อง ไม่เกิน 10 นาที	19 (22.1)	34 (39.5)	33 (38.4)	1.84	0.765	น้อย
เสียงบรรยายเป็นภาษากลาง	28 (32.6)	26 (30.2)	32 (37.2)	1.95	0.839	น้อย
เสียงบรรยายเป็นภาษาท้องถิ่น (อีสาน)	27 (31.4)	15 (17.4)	44 (51.2)	1.80	0.892	น้อย

- เป็นวิธีที่น่าสนใจและนำไปใช้ประโยชน์ได้มากกว่า
(28.9%)

- ถ้าเสียงคนใดคนหนึ่งถ่ายทอดผู้ฟังจะเบื่อ (34.6%)

- เรื่องที่เนื้อหาหายๆ ฟังแล้วจำได้ไม่หมด (42.2%)

- ไม่เสียเวลาในการรับฟังมาก (28.9%)

- เกษตรกรต้องรีบไปทำงาน (28.9%)

- ถ้าเรื่องมีความยาวมากเกินไปผู้ฟังจำไม่ได้ (58.5%)

- ผู้ฟังมีเวลาว่างไม่มาก (41.5%)

- ภาษากลางเป็นภาษาราชการ (74.1%)

- ฟังแล้วเข้าใจดีเนื่องจากเป็นภาษาของตนเอง
(73.8%)

ตารางที่ 4.15 ระดับความจำเป็นที่เกี่ยวกับคุณลักษณะเนื้อหาสาระของเทปที่เผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าวและสาเหตุ (ต่อ)

ความจำเป็น	ระดับความจำเป็น (n=86)		Mean	S.D.	ความหมาย	สาเหตุ
	มาก	น้อย				
มีเรื่องต่อตลับจำนวน 1-2 เรื่อง	15 (17.4)	33 (38.4)	38 (44.2)	1.73 0.742	น้อย	- เนื้อหาจะมีความละเอียดมากขึ้น (35.4%)
มีเรื่องต่อตลับจำนวน 3-4 เรื่อง	23 (26.7)	30 (34.9)	33 (38.4)	1.88 0.803	น้อย	- เกษตรกรสับสนในเนื้อหาเวลาเปิดหลายเรื่องติดต่อกัน (26.4%)
มีเรื่องต่อตลับจำนวนมากกว่า 4 เรื่อง	17 (19.8)	23 (26.7)	46 (53.5)	1.66 0.791	น้อย	- เกษตรกรมีความต้องการไม่เหมือนกัน (62.5%) - ผู้ฟังมีการประกอบอาชีพแตกต่างกัน (37.5%)

หมายเหตุ : 1.) ร้อยละของสาเหตุคำนวณจากผู้ใหญ่บ้านที่ระบุถึงสาเหตุของความจำเป็นในระดับมากและระดับน้อย
2.) ร้อยละที่อยู่หาสาเหตุเป็นจำนวนผู้ใหญ่บ้านที่ระบุ

ตารางที่ 4.16 ระดับความจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของเทพป็นที่เสี่ยงที่เผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าวและสาเหตุ

ความจำเป็น	ระดับความจำเป็น (n=86)		Mean	S.D.	ความหมาย	สาเหตุ
	มาก	น้อย				
จำนวนเทพต่อปีมากเพียงพอ	44 (51.1)	25 (29.1)	2.31 (19.8)	0.786	น้อย	- ผู้ใหญ่บ้านได้รับเทพไปครบ 12 ตำบลต่อปี (68.9%) - เรื่องที่นำเสนอใจและมีประโยชน์มาก (31.1%)
คุณภาพของเทพได้มีความทนทาน	48 (55.8)	15 (17.4)	2.29 (26.8)	0.866	น้อย	- เทปเสียงไม่ชัดเจน (70.5%) - ระยะเวลาในการใช้งานสั้น (29.5%)
เปิดได้หลายครั้ง	52 (60.5)	24 (27.9)	2.49 (11.6)	0.699	มาก	- เกษตรกรไม่ได้รับการจัดบันทึกขงทะเบียน (65.0%) - เกษตรกรฟังแล้วสับสน ความจำไม่ดี และส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำ (35.0%)
มีเอกสารอ่านประกอบเรื่อง ที่เผยแพร่	25 (29.1)	25 (29.1)	1.87 (41.8)	0.837	น้อย	- กลองใส่เทพแตก (60.0%) - เก็บรักษาไว้ได้นาน (40.0%)
เทพได้รับการบรรจุลง/เก็บห่อ ที่ดี						

หมายเหตุ : 1.) ร้อยละของสาเหตุคำนวณจากผู้ใหญ่บ้านที่ระบุถึงสาเหตุของความจำเป็นในระดับมากและระดับน้อย
2.) ร้อยละที่เผยแพร่สาเหตุเป็นจำนวนผู้ใหญ่บ้านที่ระบุ

ตารางที่ 4.17 ระดับความจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้พึงหรือเกษตรกรที่เป็นองค์ประกอบของหอกระจำข้าวและสาเหตุ

ความจำเป็น	ระดับความจำเป็น (n=86)		Mean	S.D.	ความหมาย	สาเหตุ
	มาก	น้อย				
มีความสนใจเข้าร่วมในการเปิด-ปิดการเผยแพร่	42 (48.8)	20 (23.3)	2.21 (27.9)	0.856	น้อย	- ผู้ใหญ่บ้านทำงานเพียงคนเดียว (56.9%) - เมื่อผู้ใหญ่บ้านติดธุระการเผยแพร่ก็จะงดไปเลย (29.4%)
ยินดีที่จะเข้าร่วมในการบำรุงรักษา	60 (69.8)	15 (17.4)	2.57 (12.8)	0.712	มาก	- การรับฟังของผู้ฟังไม่ค่อย (13.7%) - ไม่มีกองทุนซ่อมแซม (47.5%) - ผู้ฟังมีความรู้สึกลัวหอกกระจำข้าวเป็นผู้ใหญ่บ้าน (35.0%)
สามารถเสนอความต้องการรูปแบบของการจัดการ	50 (58.1)	19 (22.1)	2.38 (19.8)	0.800	มาก	- ขาดงบประมาณสนับสนุนเพื่อการซ่อมแซมจากหน่วยงานราชการ (17.5%) - ผู้ใหญ่บ้านจัดการตามความต้องการของตัวเอง (27.5%)
มีการเสนอความต้องการในเรื่องเนื้อหา	51 (59.3)	21 (24.4)	2.43 (16.3)	0.760	มาก	- เรื่องที่เผยแพร่ไม่ค่อยตรงความต้องการของผู้ฟัง (76.5%) - ผู้ฟังไม่มีส่วนร่วม (23.5%)

ตารางที่ 4.17 ระดับความจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้พึงหรือเกษตรกรที่เป็นองค์ประกอบของหอกระจายข่าวและสาเหตุ (ต่อ)

ความจำเป็น	ระดับความจำเป็น (n=86)		Mean	S.D.	ความหมาย	สาเหตุ
	มาก	น้อย				
มีความสนใจในการสนทนาเวลาในการเปิดหอกระจายข่าว	41 (47.7)	26 (30.2)	2.26 (22.1)	0.800	น้อย	- ผู้ใหญ่บ้านเปิดตามความต้องการของตนเอง (76.5%) - เวลาว่างไม่ตรงกับเวลาเปิด (23.5%)
มีส่วนรวมเสนอความต้องการในเรื่องเสียงผู้บรรยาย	21 (24.4)	23 (26.8)	1.76 (48.8)	0.825	น้อย	- ปัจจุบันหน่วยงานของทางราชการผลิตเทปตามความต้องการของตนเอง (25.0%)
มีการจัดบันทึกขณะรับฟัง	22 (25.6)	24 (27.9)	1.79 (46.5)	0.828	น้อย	- หลังการรับฟังจำไม่ได้ (84.2%)
มีการรวมกลุ่มในการรับฟัง	25 (29.1)	24 (27.9)	1.86 (43.0)	0.842	น้อย	- เอกสารประกอบเทปยังไม่มี (15.8%) - เมื่อรับฟังไม่เข้าใจปรึกษากันได้ (71.4%)
มีการสอบถามเพิ่มเติมกรณีไม่เข้าใจหลังการรับฟังการเผยแพร่กระตือรือร้นในการขอเอกสารประกอบารรับฟัง	47 (54.7)	29 (33.7)	2.43 (11.6)	0.695	มาก	- แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันไม่ได้ (28.6%) - รับฟังแล้วไม่เข้าใจ (70.0%)
	46 (53.5)	17 (19.8)	2.27 (26.7)	0.860	น้อย	- มีเวลาในการรับฟังไม่จบเรื่อง (30.0%) - หลังการรับฟังจำไม่ได้ (50.8%)

หมายเหตุ : 1.) ร้อยละของสาเหตุคำนวณจากผู้ใหญ่บ้านที่ระบุถึงสาเหตุของความจำเป็นในระดับมากและระดับน้อย

2.) ร้อยละที่อยู่สาเหตุเป็นจำนวนผู้ใหญ่บ้านที่ระบุ